

www.e-rara.ch

Prosperi Alpini de medicina Aegyptiorum libri quatuor

Alpino, Prospero

Venetiis, 1591

ETH-Bibliothek Zürich

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-8555>

Prosperi Alpini de medicina Aegyptiorum. Liber tertius.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

PROSPERI ALPINI
DE MEDICINA AEGYPTIORVM
LIBERTERTIVS.

De variarum scarificationum frequenti apud Medicos Aegyptios usu. Cap. I.

ALPINVS, GVILANDINVS.



VILANDINE adsum nunc tibi, sed tu multo tardius quàm heri in viridarium descendisti, Salue. GVILAND. Et tu quoq; nescio qua de causa tardius huc te contulisti. Sol enim supra horizontem ita se extulit, & aerem ita inflammavit, vt nos sub huius latissimæ Platani umbra confedere, nunc optimum sit. ALPIN. Rectè suades, sed vbi hic confedimus, præstiterit de me-

dicina Aegyptiorum inchoatum sermonem recipere, & absolueret. GVILAND. Cur te igitur ad rem ipsam accingere cunctaris? Nihil mihi iucundius esse potest, quàm te hic de Aegyptiorum medicina loquentem audire, ac multa ad medendi artem spectantia ex te cognoscere. Supererat opinor, de uarijs scarificationibus, quibus illi medici ad vacuandum sanguinem familiarissime vtuntur, agendum. Ideo tuum nunc erit eas narrare, atque docere, teque vt id facias etiam atque etiam rogo, spero siquidem hunc sermonem mihi non minori fore utilitati, quàm cætera de uarijs mittendi sanguinem modis superius explicata. ALPIN. Omnibus in Aegypto versantibus variarum cutis scarificationum pro mittendo, uacuandoq; sanguine uice sectarum uenarum, usus est notissimus. Quis etenim certis anni temporibus, atque in primis in æstatis prima parte, innumeris infantibus aures scarificatas ibi nõ uidit? eo siquidem tempore è centenis quibusq; pueris quadraginta uix ibi reperias, quorum aures ob scarificationem gossipia
non

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

non gestent. nec minus frequens est crurium scarificationis pro sanguinis vacuatione vsus in omnibus Aegypti locis, praesertimque in pueris, Eunuchis, mulieribus, atque omnibus corporibus molli carne praeditis. Hoc etenim vacuandi praesidium ab illis vno assensu venae sectionis, vt paulo post dicam, vicariū creditur; proque tali auxilio, in ijs, qui praevirium imbecillitate sanguinis vacuationem per venam sectam non ferunt, hoc scarificationis genus apud eos medicos praesto esse solet. In pluribus etiam saepe nasum, vel potius nares ab ijs scarificari, atque labia ac gingivas non minus observatur. Ex his igitur colligo, partes quas illi pro sanguinis vacuatione scarificare solent, esse aures, nares, labia, gingivas, loquor de ijs, à quibus citra applicatas cucurbitulas sanguis educitur, nam adhibitis cucurbitulis plures alias partes scarificat. Amplius quascumque partes etiam corporis extrinsecas, aut aliqua inflammatione antiqua, admodumque difficili, vexatas, vel cancrena ob malignitatem, vel ob copiam humoris naturali illarum partium suffocato vel extincto calore, vel aliqua pustula, vel tumore, vel quacumque re praeter naturam detentas, scarificatione sanant. in hydrope, atque suppuratis hoc praesidio ad vacuandum utuntur, vt de his suis locis nos loquemur. Sed ad eas scarificationes, quibus ad vacuandum sanguinem Aegyptij vti consueverunt redeamus, quarum duae praecipuae vel primariae in puerorum uacuandis corporibus ab ipsis adhibentur, aurium quippe una, atque crurium altera. Reliquarum verò vsitatio, atque vtilior est, quae intra nares administratur. Praesentaneum etenim remedium apud eos habetur in omnibus acutis febribus, in capitis cum doloribus, tum inflammationibus uenas intra nares scarificari, atque ab ijs tepido dulcis aquae balneo sanguinem educi. *GUILAND.* Dignae sunt haec apud illos populos vsitatae scarificationes, ob ipsarum multam vtilitatem, vt locupletiori sermone, atque pleniore stilo à te rursus considerentur, praesertimque cum harum plerumque nostris medicis ignotae sint, is enim, qui haecenus de ipsis à te sermo est habitus me admodum delectauit, sed quaeso eadem clarius mihi atque accuratius exprime. ab illis si lubet quas auribus infligunt, deducto principio.

De aurium, narium, labiorum, gingivarum scarificationibus, quas medici Aegyptij pro euacuatione frequentant. Cap. 11.

ALPINS.

RIMA eius regionis ineunte æstate, Campsinis ibi spirantibus uentis calidissimis, plerumq; aduersus infantes tonsillarum epidemicæ inflammationes vagantur, febresq; acutæ, atque circa pudendorum partes inflammationes, & vlcera. Quibus malis, atque alijs etiam omnibus ex calore ortum ducentibus, succurrunt aurium scarificatione intus vel extra præstita, sanguinis vacationem molientes, vt uero hanc scarificationem operentur, in primis collo infantium lineo panniculo uincto, atque paululum ea ligatura angustiori reddito, tumidiores aures fieri student, quas eodem tempore simul itidem manibus multum contrectant, atque perfricant, aqua calenti dulci easdem sæpius irrigantes, & abluentes, uel spongiam calenti aqua plenam auribus scarificandis applicant. Quarum exinde magnitudine aucta, atque ruborem insignem adeptas, tribus, vel quinque incisionibus oblongis rectè per latitudinem, cutem ante vel retro cultro scarificant, à quibus scarificationibus parû sanguinis calido aquæ balneo sæpe illas abluentes, educunt, atque ferè nullam infantulis tamen lamentationem ploratu aliquo edentibus, ita sine molestia hæc sanguinis vacuatio conficitur. effluxo deinceps sanguine, scarificationibus probè lineo panno deterfis, atque siccatis, gossypium adaptant, quod tribus ad summum diebus in auribus scarificatis gestant, atque mox ab ipsis rectè conglutinatis, illud abigunt. In omnibus uero acutis febribus, atque omnibus inflammationibus oculorum, aurium atque cæterarum capitis partium, cutim ante uel intra aures positam scarificant, atque in iisdem malis partes infernas occupantibus, retro uel extra aures positam.

GVILAND. Hoc remedij genus non omnino fore spernendum ac negligendum videtur, nec penitus antiquis medicis ignotum fuisse, quando apud Hippocratem in 6. epidem. hæc ad unguem legitur. Cum adsunt cedmata, uenę in auribus posteriores scindende sunt. Sed Galenum aurium istam scarificationem minime nouisse

comm. 5.
text. 21.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

se hinc suspicari potest, ex quo ipse in commentario Hippocratem
 ,, reprehendendo hæc dixerit: In his quidem verbis locutio im-
 ,, propria, & vitiosa est, ipso scribente, venas in auribus: neq; enim
 ,, venas in auribus, sed circum aures dicere oportebat: siquidem
 ,, venæ quædam post aures grandiores sunt, in ipsis uerò auribus per
 ,, exiguæ, vixq; aspectabiles, & plerumquæ neque perspicuæ. Non
 nouerat Gal. usum scarificandarum aurium eo modo, quo Hip-
 pocrates senex sapientissimus cognouisse legitur. Sed tamen huc
 usum aures scarificandi audio multis Saracenorum admodum fa-
 miliarem extitisse. Quod & Doctissimus Franc. Valeſius probè
 confirmare uidetur, qui in comm. sexti lib. epidem. Hippoc. hæc
 ,, scripsit: Id quod didici à Saracenorum filijs, quos nuper Philip-
 ,, pus dominus meus deuicta rebellione, à Granatæ finibus in inte-
 ,, riorem Hispaniam fecedere imperauit. illi utebantur aurium sca-
 ,, rificatione, quam possit quispiam in hunc Hippoc. locum referre.
 Non est itaque difficile credere nunc Aegyptios etiam hac aurium
 scarificatione uti. Neq; hinc Hippoc. orationem impropiam, vt
 Gal. uoluerat, esse certò cognoscitur, sed potius hanc Galeno fuisse
 se ignotam putauerim. ALPIN. Verumtamen id aut nullius, aut
 parui adiuuenti (cum aurium hæ partes, quæ scarificantur ex car-
 nes ac exangues sint, uenisq; vix aspectabilibus refertæ) esse quis
 existimabit, quòd ab harum sectione paucissimus sanguis educa-
 tur, qui aut nullum, aut obscurissimum auxilium ijs præstare po-
 test. Valeſius ut Hippocratem a calumnia seruaret, qui aurium
 scarificationes ad coxendicum affectum (vt dictum.) laudauit, ait
 ijs, quibus ex capite fluente humore ad femora, in eos affectus in-
 ciderunt, cauterio aurium partibus, vel ante vel retrò positis inu-
 ftis uel disectis, posse conferre. Sed quia negare non poterat, hanc
 scarificationem apud multos Saracenos in usum esse, iccirco sub-
 iunxit, etiam Saracenos hac uti scarificatione, quia sunt timidissi-
 mi à missione sanguinis, neutrum iure uidetur credendum, quan-
 do Hipp. manifestissime non de aurium cauterizatione uel inu-
 ftione, sed de scarificatione locutus sit. Neque Saracenos ita san-
 guinis uacuationem formidare hominum relatione certò constat.
 Aegyptij uerò atque Arabes, quibus copiosa sanguinis educio
 est familiarissima, aurium, ut nuper dixi.) utuntur etiam scarifi-
 cationibus ad euacuandum sanguinem. GVILAND. Puto ti-
 morem missionis sanguinis in pueris non aliunde venire, quàm ex
ipforum

ipforum summe calido atque humido temperamento, habituque maxime aperto ac molli, facillimeque dissolubili. ex qua copiosa sanguinis uacuatione corpora illorum nimium exoluerentur, quare Aegyptij pueris quam parcissimam imperant uacuationem, cum sua corpora habeant ex temperamento, atque habitu, unde euacuentur promptissima. Hincque in pueris aurium scarificatione sanguinis uacuationem moliantur, quod ipsa paucissima, tum ijs sufficere, tum minime multum vires dissolucere, queat. **ALPIN.** Non solum aures, sed & nares ad multa mala non in pueris modo, uerum in omnium aetatum hominibus, Aegyptij scarificare solent, uenas enim intra nares maxima dexteritate scarificant, & ut ipsis lubet sanguinem interim copiosissimum exinde euacuant. Idque naturam imitati in febribus acutis, in quibus praesertim caput, uel doloribus uel aliqua inflammatione laesum obseruatur, atque in phreniticis, alijsque ex calidis succis delirantibus, praecipueque ex sanguine. Arcanum etenim quoddam apud illos copiosa sanguinis a naribus intus scarificatis missio creditur. In omnibus doloribus, ac inflammationibus capitis partes occupantes, non minusque in ijsdem affectibus oculos infestantibus, in continuis putridis febribus, ubi ruborem in facie, uel assiduas uigilias, uel deliria egros uexare conspexerint, statim ad hanc sanguinis uacuationem confugiunt, maximeque in diebus criticis, in quibus crisis aliqua per sanguinis eruptionem speratur. In phreniticis, atque acute febriculis, quibus in aliquo creticorum dierum stilla ex naribus illabentes obseruatae fuerint, minimeque exinde sperantes sanguinem postea large fluxurum, intus nares phlebotomo scarificantes, eruptionem per stillas inceptam adiuuant, atque perficiunt. Noua haec apud nostros medicos, pro molienda sanguinis missione scarificatio erit, neque puto quempiam ipsius rationem, atque usum habuisse. Multi enim intra nares appositis hirudinibus sanguinis uacuationem pertentant. Amatus Lusitanus Medicus Hebraeus non spernendus, se rectum usum a naribus educendi sanguinem reperisse in tertia suarum centuriarum memoriae prodidit, qui tamen solis hirudinibus illam uacuationem moliri oportere, putabat. **GVILAND.** Gal. uisus est his uerbis hunc uacuationis modum nouisse ac docuisse in 2. lib. de compos. medicam. secundum loc. cap. 2.
 qui dixit: Quod si amplius sanguis redundare uideatur, etiam ex
 naribus aperta uena, & quantum sufficere uidetur sanguinis uacuatur.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cuatur . Hinc intelligi potest Galeni temporibus usum mittendi sanguinem à naribus fuisse probè cognitum, atque frequentatum. Sunt aliqui, qui existimant fieri hanc vacuationem, secto nasi mediastino, quam multi laudant in faciei, nasiq; ruboribus, atque in aliqua inflammatione . ALPIN. Errant illi certissime id credentes, quoniam apud Aegyptios omnes narium scarificatio, atque mediastini, vna, eademq; non est, neque ad eadem mala vtrifq; his vtuntur . Narium enim scarificatione multum sanguinem euacuant, qua vacuatione omnibus capitis inflammationibus cum internis, tum externis, & in febribus sæpe utuntur: à Mediastino vero scarificato paucissimus sanguis exit, qui tantum faciei nasiq; ruboribus adiumento esse solet . GVILAND. Sed quomodo nares scarificant, atque nasi mediastinum ? ALPIN. Naso in primis, postquam collum fascia deuinctum est, vt venæ crassescant, tum multū perfricato, tum aqua calida multa dulci asperso, atque tumefactō cutem narium ambarum, vel vnus, per longum tribus, vel ad summum quinque scarificationibus secant, à quibus sanguis calido aquæ dulcis balneo educunt. Mediastinus verò & ipse eodem modo vnica scarificatione secatur, guttæq; tantum sanguinis ex eius sectione promanant . Vtuntur etiam illi populi labiorum, præsertimque inferioris scarificatione pro oris, gulæ, inflammationibus, sed longè maxime vbi fixuris labia fuerint obnoxia, gingiuasque scarificant, ex conflusso sanguine dolentes, vel aliqua inflammatione vexatas . Sed his omiſſis, vtilius erit, nos tandem accedere ad celeberrimæ crurum, malleolorumve scarificationem, qui enim habebitur sermo de tanto præsidio, nõ poterit non nisi multū medicis adiumenti afferre, quando hæc scarificatio venę sectionis vicario mea quidem sententia sit. de qua nunc proluxius tecum loqui cupio. speroq; huius sermonem maiori, quàm cæteri nobis voluptati fore, nec minori vtilitati. quem totum in hac die vix credo à nobis posse absolui . GVILAND. Quæso, quæ in sermone huius scarificationis, quæ à nostris etiam ijs partibus applicatis cucurbitulis communiter in quibusdam malis ita facile molitur, tam copiosam orationem accersunt ? Vellem igitur hac de causa, ut quam primum ad illam te conuerteres . ALPIN. Faciam vt lubet, sed vereor ne tu in communi multorum errore verſeris, qui celebrem hanc malleolorum scarificationem, ab antiquisq; medicis præclarissimis pro venę sectionis vicario auxilio receptam, atque

vſita-

visitatam, in cucurbitularum cum scarificatione applicatarū vsū commutarunt. Verum si quid de illa Gal. & Oribasius in multis locis, ex quamplurium celebratorum medicorum sententia, nobis prodiderint, nunc meminisses, fortassè ita hic sermo te delectasset, vt longiorem hac de re explicationem à me peteres.

GVILAND. Nihilominus ego fortasse, quam tu, sermonem, qui de huiusmodi præsidio accurate habeatur, expecto. Sed antea scire ex te uolo, an eodem modo Aegyptij mentum scarificare soleant, & brachia, quando horum scarificationem apud Hispanos confici aliqui prodiderint: atque & menti scarificationis Gal. in 6. lib. de compos. med. secundum loc. ad multa mala meminerit. ALPIN. Etsi vtrumque fieri meo quidem iudicio posset, tum brachijs, cruribus, quo ad venarum ordinem ferè omnino respondentibus; tum etiam quia menti scarificatio, & commode administrari posset, & multis affectionibus esse utilis. Cuius vtilitatem antiquitas medicorum nos rectè perdocuit. Sed tempus est, ut ad propositam scarificationem redeamus.

Malleolorum, siue crurum scarificationem ad molliendam euacuationem auxilium esse antiquissimum, à Gracisq; clarissimis medicis ualde frequentatum. Cap. III.

ALPINS.

MNIUM maxime crurum, surarum, uel malleolorum scarificationem pro sanguis molienda euacuatione in pueris, Eunuchis, mulieribus, atque carnosis uel pinguis omnibus hominibus usurpant, tutissimumq; apud eos creditur uacuatorium remedium. quo quisque multorum morborū occasione ingenti salutis spe utitur ad uacuandum sanguinem, præsertimq; uiribus uacuacionem per uenam sectam præ imbecillitate non ferentibus. Scarificant enim, ut inferius proprijs locis dicam, in utroque crure suram, siue partem cruris crassam, quæ malleolo contermina est, multis adactis profundis, ac longis scarificationibus, a quibus sæpe tepida aqua dulci ablutis, quantum uolunt.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

uolunt sanguinis sine multa corporis commotione, educunt. Ad hoc auxilium illi in omnibus morbis, ab humoribus calidioribus ortum habentibus, veluti ad sacram ancoram confugiunt, neque id immeritò, cum tot, & tantas habere ad sanitatem vires sèpissime sint scarificationem experti. Mirorquè iccirco **GUILANDINE** doctissime, nostrates medicos nolle tam utile, atque à multis doctissimis Græcis medicis antiquis, ad morbos profligandos, hominesque ab his præcauendos, adeo laudatum auxilium agnoscere, atque in vsum reuocare. Et quamquam eos medicos non omnino laudem, qui ita promptè in quouis ferè morbo sanguinem per venam sectam mittant, rectius tamen eos agere putamus, quàm qui eandem vacuationem sanguinis per cucurbitulas. dorso partibus cum scarificatione applicatas moliri consueuerunt. **GUILAN** Priores illos medicos eo auxiliij genere, quippè venæ sectione, posse morbos eos profligare tutius ac certius iudico, quàm alios cucurbitularum usu. Quòd missio sanguinis per venæ sectionem procurata, magnum utique sit remedium, atque ob id magnis meritò occurrat morbis. Ab usu uerò cucurbitularum tantum abest, ut magnos morbos a plenitudine humorum ortum ducentes, profligari posse credam, vt potius ijs applicatis, eos in deterius secedere posse autumem. Quod a nobis heri diligentius disputatum, atque constitutum fuit. Sed cur ego te, tandiu interpello, teq; ab incepto tuo sermone his uerbis amplius distraho? perge igitur reliquum hac de re sermonem absoluerè. **ALPIN.** Pro tollenda corporum plenitudine Gal. nullum cucurbitularum verbum fecit, ut nostrorum multi cogitant, sed solum venæ sectionis, atque crurum scarificationis meminit. Quod ab ipsiusmet verbis in 2. aph. ,, Hippoc. commentario proditis colligitur, quæ hæc existunt: Eua- ,, cuatio omnium humorum æqualiter, quæ quidem exquisitissima cap. 3. ,, est, fit per venæ sectionem; proxima autem huic illa est, quæ fit per malleolorum scarificationem. In libro etiam de hirud. cucurb. scarif. dixit: Cucurbitulas in plethoricis corporibus non modo esse inutiles, sed etiam noxias. Atque in lib. de curat. per sang. miss. docuit, ante cucurbitularum administrationem totum corpus euacuatum esse oportere, illisq; vel cum scarificatione vel sine ea applicatis. Ex quibus nostri medici perdocti nescio cur in magnis morbis, viribus sanguinis educationem per venæ sectionem nõ ferentibus, ad hanc, relicis illis cucurbitulis, saltem crurum scarifi-

cationem

cationem non accedant vel confugiant, cum hæc tutissimum sit
 auxilium, vacuationeque (ut ait Gal.) venæ sectioni proximum. cap. 11.
 Hocque etiam venæ sectioni utilitate præferendum Gal. in eodem
 lib. de hirud. cucurb. alijs verbis meminit: Eodem namque anno
 venam frequenter incidere, minime quidem rationi consentaneum
 arbitramur: Quandoquidem cum larga sanguinis copia, vitalis
 quoque spiritus emittitur, quo sanè absumpto, crebrius quidem
 moles vniuersa frigescet, tum animales functiones omnes deterio-
 res redduntur. Quamobrem ab ignobilioribus membris, utpotè
 a cruribus sanguis educendus est. Atque in libro de curat. per
 sang. missio. in quibusdam corporibus crurum præfert scarifica-
 tionem venæ sectioni, ut ipse hunc in modum prodidit, dicens:
 Porro que ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem aceruare te- cap. 11.
 nuem solent. Quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus
 maxime iuuantur. Et paulo post ait: Carnosis vero & candidis
 parue insunt venæ, quibus malleolos scarificare, quam venam seca-
 re præstiterit: quippe cum hæc paruas in cruribus uenas habeant.
 Est & Apollonius ille atque Antyllus, medici olim grauissimi, ut
 apud Oribasium legitur, qui huius scarificationis clarissima mo-
 numenta posteritati reliquerunt. Oribasius vero hæc de ipsa cru- lib. 7.
cap. 20.
 rum scarificatione scripsit: Et sanè dum pestilentia vehemens A-
 siam deprehendisset, multosque perdidisset, meque etiam morbus at-
 tigit, secunda morbi die remissione febris facta, crus scarificauit,
 duasque ferè sanguinis libras detraxi, hæcque de causa periculum vi-
 tauit. Plerique igitur etiam alij hoc præsidio usi superstites euase-
 runt. erant enim plenitudinis signa. Crurum itaque scarificatio-
 nis usum Galeno, Apollonio, Antyllo, Oribasio, pluribusque etiam
 alijs ex antiquis clarissimis medicis & cognitum, & ualde apud eos
 frequenter exinde planè constat. GUILAND. Vera sanè prædicas,
 sed quid mireris multos etiã doctissimos medicos hoc ita ab opti-
 mis medicis laudatum auxilium minime uelle agnoscere, ac in pri-
 stinum usum reuocare, quando multorum insanabilem in defen-
 dendis erroribus peruicaciam tu rectè noueris. Quid mireris in-
 quam, cum ipsi aliquid habeant, quo culpa carere aliquo pacto
 videntur? Nam quis vnquam ab Aegypto huc profectus est, qui
 eius scarificationis verum modum nobis manifestarit? Cerre ne-
 mo nos eam edocuit. ego magis mirandum esse puto, hæctenus
 multis in Italiæ urbibus, præsertimque Venetijs perinde ac Erasistra-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tei faciebant, medicorum multos sanguinis missionem per uenam
 sectam ita abhorruisse, ut maximum timorem id genus auxiliij ple-
 risq; incuteret. Qua in re non parua gratia Alexandro Massariae
 medico clarissimo est habenda, qui cum urbem illam olim ingres-
 sus ita a sanguinis missione abhorrentem, ac timentem inuenerit
 medicae artis Hippocraticis principijs veritatem illis saepe suaden-
 do ac demonstrando, errorem in medicina summum, e mentibus
 doctissimorum multorum medicorum eripuit. Tamen cater-
 ua medicorum, (ita morbus inualuit) superfuit, adhuc anti-
 quis erroribus planè addicta. qui affirmant, non esse conficien-
 dam sanguinis vacuationem per uenę sectionem, ob plurimi calo-
 ris resolutionem, sed tantum cuti dorſi alijsque partibus appli-
 citis cum scarificatione cucurbitulis. Hincque earum vsus eò
 gratię deuenit, ut nunc frequentissimus apud multos, ac familia-
 rissimus factus sit. Hacq; de causa multi audent affirmare cucur-
 bitulas scarificatas uenę sectionis vicarium esse auxilium. Quo-
 rum opinio quam erronea, & à veritate aliena sit, præter ea quę di-
 cta sunt, patet etiam ex Galeno, qui & in 2. lib. aphorism. & in 4.
 de sanit. tuenda, atque in libro 13. meth. med. alijsq; multis in locis
 dixit apertissime, secundum locum, a sectione uenę, crurum scarifi-
 cationem obtinere. nam in secundo lib. aphor. ait: hanc scarifica-
 tionem uenę sectioni esse proximam: atque in lib. 4. de sanit. tuen-
 asserit, tantundem ac uenę sectio ualere malleolorum scarificatio-
 nem. & in lib. 13. meth. med. scripsit: Si corpus fuerit plethoricum,
 sanguinem mittendum esse, aut uena incisa, aut cruribus scarifica-
 tis. ALPIN. Rectè sanè dixisti, sed hætenus excusari poterant
 nostri hi medici, quod nemo ipſorum hanc scarificationem, quo
 pacto administraretur ab aliquo didicerit. Nunc uerò quisque
 summe redarguendus erit, nisi uoluerit hoc genus præsidij utilissi-
 mum a nobis saltem accipere, & in antiquum usum reuocare.
 Maximeque cum audierit, huius scarificationis usum cum in tota
 Aegypto, tum in tota etiam Hispania apud omnes familiarissime
 frequentari in omniuis pueris, Eunuchis, mulieribus, pingui-
 busque corporibus, foelici semper cum successu. GVILAND. Amatus
 Lusitanus medicus non spernendus hoc remedium maximi sem-
 per fecit, atq; sepiſſime eo pro vacuatione sanguinis usus est. ut
 paulò post fusius etiam narrabitur. Eademq; atq; tu Ioan. Iacobus
 Manni posteritati tradidit. Quamobrem crurum scarifica-
 tionem:

tionem multis & antiquis, & recentioribus medicis fuisse cognitam, & ab eis adhibitam manifestissimum est. Quod ut apertius omnes cognoscant, ac ne ab hoc vacationis usu, ideo se abstinere dicant, quod ignari sint an eodem modo hæc scarificatio, tum in Aegypto, tum in Italia hominibus conducatur, ideo si postquam tu in patriam redieris, in aliquibus ipsa fueris usus, ac quali etiam salutis successu vel foelici, vel infoelici, intelligere ex te nunc cupio.

Quibus in Italia locis hominibus sanguis crurum scarificatione fuerit detractus. Cap. IIII.

ALPINS.

AB Aegypto ego in patriam reuersus, Bassanum oppidū loci amoenitate pulcherrimum meorum studiorum gratia me contuli, ibique medicinam publice faciendo multos scio ægros crurum scarificatione, sanguinis sæpe euacuatione more Aegyptiorum procurata, sanitati restitutos. Scis etenim postquam in Italiam ex illis locis peruenerim, me perpetuò optima Aegyptiorum vestigia in medendo sequi voluisse, præsertimq; sanguinis vacatione molienda, maximeq; in usu crurum scarificationis, pro qua exercenda diligenti, atque experto inuento huius operis ministro, in multis sanguinem mittere more Aegyptiorum pertentaui. Quod mihi foeliciori cum successu semper euenit. Primusq; cui eo modo sanguis fuerit vacuatus, puer fuit annos decem natus, quem in humanarum literarum cultu Franciscus Lanzarinus Bassanensis in eius schola à Castro franco exercendum susceperat. Qui duplici tertiana correptus cruribus ambobus scarificatis, & educto sanguine conualuit. Huic enim propinato prius pharmaco, quo eius corpus noxijs paulisper expurgaretur humoribus, ijsq; maxime, qui in stomacho & uenis meseraicis continebantur, quarta die ambobus cruribus vel suris more Aegyptiorū scarificatis, sanguinis fere libram commodissime eduximus, a qua præstita vacatione febris iminuta, alia tantum accessione desijt. Paucos ab hinc menses ab huius pueri morbo mulier ferè sexagenaria, Bona vocata, quæ apud Bassanos famosissimos pictores habitabat, hepatis pessima inflammatione correpta continue cum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

dolore, & tensione dextri hypochondrij, assiduis uigilijs atq; difficillima respiratione, ingentiq; siti, lingua nigra admodumq; squalida febricitabat. In qua urinae tenues, coloratiores, cum contentis crudis spectabantur, diesq; duodecim ab ægritudinis principio agebatur, quando accersitus illam inueni eo modo agrotantem, cuius morbo, causis, ac symptomatis recte perspectis ac cognitis, atque chyurgo acersito, internam dextri cubiti venam secari iussi, à qua nullo sanguine, muliere in syncopim collapsa, vacuato, ne misera cæteris neglectis remedijs moriretur, ex eius corporis habitu bene carnosio, pingui atque albo, Galeno in libro de curan. rat. per sang. miss. docente, malleolorum siue crurum scarificationem magis quàm venæ sectionem, præstare ei posse: probè cruribus scarificatis, sanguis ad libræ pondus commodè eductus est, à quo statim melius se habuit, nocteq; subsecuta somnum cœpit, melius respirauit, atque adeo febris minui exinde cœpit; die quartadecima ferè libera fuit, at decimaseptima in uniuerso corpore critica exorta scabie, prorsus conualuit. Post hanc aliam eosdem annos natam, habitu admodum pingui, ac valde carnosio præditam, villam Angaranum habitantem, febre continua, acuta, correptam cum intensissimo capitis dolore, assiduisq; uigilijs delirio, atque multa inquietudine curandam præmanibus habui, cui die tertia præmissò clystere, ambobus itidem profundis incisionibus cruribus scarificatis, sanguinis libra & plus fuit educta, a qua mulier melius statim se habuit. dieq; septima omnino a febre libera euasit. Puer etiam duodecim annorum Citadellensis in domo Ioseph Caratelli pharmacopolæ, cum febre surdus omnino factus, eius a scarificatis cruribus, plurimo sanguine euacuato, statim audiuit, atque paucis diebus etiam a febre conualuit. Duæ itidem eodem tempore puellæ virgines in Valle Stagna, decumbentes, in pestilentem febrem collapsæ à suppressis menstruis, ea scarificatione adiuuata sanitatem citò receperunt. Citò enim ambabus ijs copiosi menses denuo fluxerunt septima die cum iudicio. Criticæq; ambæ iudicatæ in eadem die fuerunt. Audisti ex me igitur, quos vacuatione sanguinis, surarū scarificatione præstita, Deo annuente, Bassani sex fere mensium spacio sanitati restituerim. In principio dum ea uti cœperim, propter multas magnasq; ac profundas scarificationes ferè omnes hoc auxilium formidabant. Deinceps uero multi fuere, tum uiri, tum mulieres, quæ ab utilitate per-
suasæ

suasi hoc genus remedij facile complexi sunt. GVILAND. Gau-
 deo te tantam de huiusce scarificationis vtilitate periculum fecisse,
 cui facile omnes acquiescere possent. Ego vero, vt idem confir-
 mem, puto non inutile fore, si tuis experiētijs aliàs ab Amato Lu-
 sitano memoriæ traditas subiungam. ALPIN. Gratam rem facies
 si eas mihi etiam indicaueris. GVILAND. Is in prima suarum
 33 centuriarum hæc literis tradidit: Paucis interpositis diebus hu-
 33 ius dicti frater, duos annos natus in easdem oris vlcerationes inci-
 33 dit, qui surarum siue tiliarum ventrium scarificatione, & topicis
 33 adhibitis enumeratis medicamentis sanitati illico fuit restitutus.
 Et in scholia, postquam tum omnes medicos præter Hispanos,
 quod hos solum crederet huiusce scarificationis peritiam obtine-
 re, reprehenderat, subiunxit alterius pueri historiam, his verbis:
 33 Dominicus Maria à Bala mercator Bononiensis cum filiolum gra-
 33 uiter ægrotantem haberet, vt illum inuiserem me rogat, ad quem
 33 accersitus iubeo protinus crura scarificari, prius ea per spongiam
 33 fouentes aqua calida, & ad poplites ligatura ac ad furas euocato
 33 sanguine, eas sæpe harundine fessa percutiendo, sed inuita matre
 33 pueruli natione Græca, patria Bizantina, quæ quum intra duos
 33 dies puerum sanum conspexerit, ad me postea, tanquam ad sacrã
 33 anchoram, quum pueri sui vel amicorum ægrotarent, confluxerat,
 33 vt illam illis iuberem euacuationem facere, tantum videlicet huic
 33 euacuationi tribuens: nec sanè immeritò, quia præter multa, quæ
 33 secum adfert commoda crurum scarificatio, materiam in corpore
 33 exundantem minuit, & caput à dolore & malis affectionibus liberat.
 In secunda centuriarum pueri hanc subtexit historiã dicens: curat. 58.
 33 Filius Barbofij natus annos nouem cum febris continua cor-
 33 riperetur, & inter medicos consultum esset pro eius
 33 salute de sanguinis missione, primo à surarum
 scarificatione cæptum fuit; qua uel tantum
 illico sanus est factus. Hæc extant
 monumenta illiusce doctissimi
 medici de missione sangui-
 nis per crurum sca-
 rificationem po-
 sterum me-
 morijs prodita.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Crurum scarificationem non eam esse, quam nostris applicatis cucurbitulis frequentant. Cap. V.

CVILANDINVS.

NON video hoc auxilium Arabibus medicis notum fuisse. Quamquam nunc ipsorum ferè proprium illud esse dixeris, quando nemo illorum de eo aliquid scriptum reliquerit. Auicennas enim hanc scarificationem à cucurbitulis separatam minime cognouit, quod ex eius his uerbis facile percipitur: Et ventosæ quidem, quæ cruribus superponuntur sunt minutioni propinquæ, & mundificant sanguinem, & prouocant menstrua. Quod apud alios quoque Arabes medicos multos vsitatum, ac creditum est. Nam neque Auerroes, neque Rhafis, neque haly Abb. neq; alij multi de scarificatione crurum, ut quid distinctum à cucurbitulis scripsere. Itaque apud hos uacuatio per crurum scarificationem procurata nihil aliud erit, quàm communiter nostris cucurbitulis, cum scarificatione applicatis sanguinis factaeductio. Cui opinioni id fauere videtur, quod alios multos præclarissimos medicos, ne verbum quidem de hac distincta a cucurbitulis scarificatione fecisse videam. Nulla siquidem apud Hippocratem ipsius extat memoria, neque apud Celsum secundum ut multi aiunt, Hippocratem, neque apud alios multos. Hincque multi etiam doctissimi medici nullam differentiam inter hanc & cucurbitulas scarificatas fecerunt, exinde malleolorum scarificationem cum cucurbitulis interpretantes, ut Hieronymus Cardanus in lib. 2. controuer. med. qui hæc Galeni uerba de scarificatione ita interpretatus est: Sunt autem quæ æquivalent sectioni uenæ retentorum hæmorrhoidum apertio, vel mensium suppressorum, uel in quibus nihil est tale, malleolorum cum cucurbitulas scarificatio. Quæ tamen interpretatio (pace tanti medici dixerim) longe à ueritate est aliena, cum Gal. per malleolorum scarificationem distinctissime eam absq; cucurbitulis intellexerit. Nam in libro de hirudinib. distinctè duo capita scripsit, alterum de scarificatione, atque alterum de cucurbitulis. Qui si idem intellexerit scarificationem, & scarificatas cucurbitulas esse, proculdubio cucurbitularum usum nusquam meminisset. Nam in libro nuper citato

lib. 1. fen. ,,
4. cap. 21. ,,

citato dixit: At incipientes aut etiam uigentes (supple capitis dolores) per cucurbitam in ceruice procurata retractio interim quidem solam interim cum scarificatione. Quod prorsus confirmauit in aphorif. lib. atque in lib. de curat. per sang. miss. Cur igitur ibi Gal. meminit cucurbitularum cum scarificatione, si nomine scarificationis semper cucurbitulam subintelligat? Certè ex Galeni sententia, vtrunque esse vnum & idem, falsissimum est.

ALPIN. Cui dubium ideo, uarijs utramque operationem moliendi modis perspectis, atque vtriusq; auxiliij facultatibus? Nam modus vacuandi applicatis cucurbitulis planè est diuersus ab eo, qui in vsu scarificationis adhibetur. Cucurbitulam siquidem linamento ardescente, vel igne vel aque calidæ halitu, cuti primo applicant, quæ ualide intra se cutim attrahit, à qua cutem in ruborem atque tumorem elatam scarificant, eiq; statim rursus cucurbitulam affigentes ea sanguinem à scarificationibus extrahunt. Secus vero in molienda scarificatione obseruatur, nam qui volunt crura scarificare pro vacuando sanguine, primo arctè crus sub poplite ligant, & mox totum crus in primis multum perfricatum, in dulcis aquæ calidum balneû immergunt, sæpeq; abluunt suram, ac harundine ipsam percutiunt, vt totum crus intumescat, multumq; erubescat, atque obtorpescat, ne incisionum acutum dolorem ægroti sentire queant. Quibus omnibus peractis crus ordinatis longis, ac profundis incisionibus scarificant, à quibus quantum volunt sanguinis aqua calida vulnera sæpe irrorantes vel totum crus in aquam obruentes, euacuant. Quis igitur scarificationem à cucurbitulis diuersum quippiam esse non fateatur, ex modorum omnino variorum, quibus administrantur, obseruatione? Quæ etiam inter se ex vtriusque facultatum dignotione diuersa utique esse, facile suadebitur. Differunt quidem hæc in ea quam præstant, euacuatione, quantitate sanguinis qui euacuatur, nec minus attrahendi modo. Etenim cruribus scarificatis libræ sanguinis facile non secus quàm per venæ sectionem educi possunt. Quod sæpissime experientia verum esse didicimus. Oribasiusq; in libro de cucurb. scarif. hirud. sibi cum peste ipse vexaretur, altero crure scarificato binas ferè sanguinis libras extraxisse testatus est. Ad do, per crurum scarificationem tantum sanguinis vacuari, quantum per venæ sectionem euacuari potest. Quæ sanguinis copia non ita facile cucurbitulis exhauriri poterit. GUILAND. Neq;

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Citra rationem aliquam hoc fieri arbitror, namque sanguis à scarificatis cruribus absque cucurbitulis calidæ dulcis aquæ balneo continue educitur, ex qua caliditate sanguinem attenuante, mouente, atque attrahente, humiditateq; incisiones venasq; plurimum laxante, facilius sanguis effluit. In eius verò educatione, quæ cucurbitularum attractione fit, aliæ causæ existunt, & tales quidē, ex quibus potius sanguinis fluxio cohiberi, quàm adiuuari possit. namque non adest caliditas, quæ fluxurum sanguinem attenuet, neque adest quod relaxet cutem, sed magis cutis ex vacuato sanguine frigescent, densatur, & sanguis extra venas egressus in trombos concrefcens, fluxionem potius coercere possunt. Hinc mirum non est cucurbitulis non posse tantam sanguinis copiam vacuari, quanta per nuper dictam scarificationem educi potest. A L P I N.

Differunt etiam sanguinis vacuationes cucurbitulis factæ ab ijs, quas hac scarificatione molimur, quòd illæ violenti attractione, atque hæ sine vlla violentia procurantur, sed sensim ac sensim sine multa agitatione. Galen. enim in lib. 13. meth. dixit: Cucurbitulam ad hoc esse inuentam, strenuumq; planè ad id esse auxilium, vt foras euocentur, quæ sunt in alto, atque vt eximantur & eruantur, quæ iam in scirrhum abeunt. neque cucurbitæ attractionem violentam esse nostrum cuiusdam ignotum esse cogito. Scarificatione uerò sanguinem dulcis aquæ calido balneo sensim ac sensim citra commotionem multam corporis educi, sensui patet. ut Apollonius non minus antiquus quàm grauis medicus his verbis scriptum reliquit. Quæ apud Oribasium leguntur ex illiusce medici grauissimi mente de hac scarificatione, hæc existunt: plethorâ autem commoderatam, quæ aliquid mali, factura sit, ac iam euersionem in morbosum statum attingat, tibia quæ scarificationibus, vexata fuerit, innoxiamq; totam quam volumus sanguinis illigationem reddiderit, citra validam totius molis commotionem soluit. Amplius Gal. atq; alij Græci medici multi dixere, scarificationem hanc tollere plenitudinem, quod in plerisq; locis legitur. præsertimq; in lib. nuper citato de Hirud. reuuls. cucurb. cum dixit: Si qua exuperans materia in corpore minuenda est, atque ob id potissimum exuperantia ea oriatur, quod materia ipsa, quæ emitti solet, supprimatur, scarificatione vtimur. Cucurbitulis vero scarificatis vel sine scarificatione ante quam corpus totum vacuatum sit, nunquam medicos vti debere, Gal. pluribus in locis, quos

Orib. lib. de cucur. scarif. c. 9.

cap. 4.

quos supra adnotauimus, memorię prodidit. **GVLAND.** Differentia euacuationis, hac scarificatione factę, atque eius quę cucurbitulis celebratur, in alio consistere non videtur quàm in attractione, quę in his calido balneo, in illis uero cucurbitulis perficitur. Vna eademq; scarificatio cutis utraque erit, sed ab vna sanguis calida aqua euocatur, & ab altera cucurbitula ex alto ad cutē trahente. **ALPIN.** Neque hęc duo existunt vacuationis instrumenta, tametsi utraque in scarificationem cutis fundetur, etenim in vtrisque non eadem fit scarificatio. Nam ad usum cucurbitularum cutem multis incisionibus, neque longis, neque profundis, neque ordinatis scarificant. Quę omnia in hac scarificatione Aegyptij ad unguem obseruant. Quod etiam Oribasius ex Antyllo in lib. de cucurb. scarif. faciendum præcepit. Quare multis differentijs crurum scarificatio, & cucurbitulę scarificatę distinguuntur, vnumq; & idem non præstatur ab utrisq; auxilium, nec iisdem utraque viribus est referta, diuersamq; inter se ambo promunt operationem. **GVLAND.** Non possum iccirco non multum Auicennam ceterosq; alios Arabes medicos præclarissimos admirari, qui de sanguinis vacuatione agentes hanc scarificationem minime à cucurbitulis distinctam cognouerint.

ALPIN. Quid igitur de his diceres? tantos medicos tantum auxilium ignorasse? multi nobis non credent. **GVLAND.** Hoc auxilij genus proprium ferè fuit Aegyptiorum, atque Arabum. quę loca cum neq; Auicennas, neque Rasis, Auerroes, Haly, atque alij habitarent, nosci ab his eam scarificationem non potuisse putandum est. Quod an uerum sit, nemo nostrum certus est. hoc vnum tamen scio, quod cum hoc remedium apud Galeni scripta, Apollonijq;, Antylli, Oribasij inueniatur, & apud alios Gręcos medicos nulla extet de eo memoria, istorum scripta male uersa in Arabicam linguã habuisse certo certius iudicari potest, atq; hinc eos non potuisse hoc auxilij genus probè didicisse. Quod quidem apud Auicennam manifestissime comprehenditur ita fuisse. Cum quę Gal. loquebatur de scarificatione citra cucurbitularum applicationem, ipse in cucurbitulas scarificatas transcripserit. Galen. si quidem in lib. de curat. per sang. miss. de scarificatione hac ita scripsit: Porro quę ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem tenuē
 ,, aceruare solent, quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus cap. 11.
 ,, maxime vacuantur, atque quę nigriores sunt, secta vena curato.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

,, Crassio rem enim sanguinem, ac magis melancholicum colligunt,
 ,, magis vero etiam si magnas habere venas appareant, quod illis ac-
 ,, cidit, quæ graciliores sunt, ac nigriores. Carnosis vero ac candidis
 ,, parue insunt venæ, quibus malleolos scarificare, quàm uenam se-
 ,, care præstitit, quippè cum hæ paruas in cruribus venas ha-
 ,, beant, itaque etiam si recte secentur, quod iustum tamen sit non
 profluat. à quibus sanè uerbis de scarificatione, & non de cucur-
 bitulis à Galeno proditis, male in aliam linguam uersis Auicena
 eadem hæc ad unguem transcribens, de cucurbitulis scarificatis, &
 ,, non de scarificatione intelligens, dixit: Et ei quidem quæ ex mu-
 ,, lieribus alba existit, ac laxa, sanguinem habens subtilem, ventosæ
 ,, in cruribus positæ sunt meliores quam phlebomia, quæ fit in sa-
 phenæ. Sed hæc satis fuisse existimo, ad demonstrandam differen-
 tiam, quæ est inter scarificationem, & cucurbitulas scarificatas.
 Quibus ita explicatis non inutile foret, si quæ inter malleolorum
 hanc scarificationem, & uenæ sectionem sit conuenientia ac simi-
 litudo, nos aperiemus. ALPIN. Iure quidem hoc dixi, neque pu-
 to facile nos huius scarificationis utilitates persequi posse, nisi ha-
 rum similitudinem sedulo prius cognouerimus.

*Inter crurum scarificationem, atque uenæ sectionem
 maximam esse conuenientiam, ac simili-
 tudinem. Cap. VI.*

A L P I N V S.

SANGVINIS uacuationem per crurum scarificationem
 factam, ei, quæ uenæ sectione fit; admodum similem es-
 se cognoscitur. Quantitas enim sanguinis per huius-
 modi scarificationem educta uel eadem omnino est cum ea, quæ
 uena aliqua secta educitur, uel saltem ei proxima. libras sanguinis
 ista scarificatione uacuari à nobis nuper dictum est, non minusq;
 Oribasium in seipsum ex seipso eam sanguinis copiam crure scari-
 ficato eduxisse: Galenumq; exinde in comm. 2. aphorism. dixisse,
 uacuationem per malleolorum siue crurum scarificationem præ-
 stitam proximam ei esse, quæ fit per uenæ sectionem. Simili etiam
 modo & sanguinis quantitas per eam scarificationem, non secus
 quàm

quàm ex uena secta sensim ac sensim sanguis effluit, lente & absq; vlla violentia benigne balnei ex dulci aqua calefacta parati adiumento educitur. Quomodo naturam sæpissime critice, vt verbis vtar medicorum, sanguinem excrecere cernimus: atque hinc sanguinis vacuationem, tum quæ per venam sectam fit, tum quæ nuper dicta hac scarificatione perhibetur; proficuum ægrotis esse, quod prorsus à natura factam imitetur, existimo. Quemadmodum etiã ex purgationibus eas ægrotis esse valde proficuas dicimus, quæ naturæ optimas excretiones imitantes nulla violentia vel corporis molesta commotione lædentis humoris redundantiam eiiciunt. Cuius rei signum esse ægrotos purgationes leuiter perferre, Hippocrates in 1. lib. aphorif. nobis prodiderat. **GVILAND.** Dubia hæc ueritas haud parũ multis uisa est, neque immeritò de ea quantitate sanguinis, quæ educitur crurum scarificatione etenim quæ ratio est, quamobrem a cute crurum scarificata plus quàm ex aliarum partium scarificatione sanguinis copia maior educi ac vacuari debeat? Certè nulla, quando dorfi cutis multis uenis referta eandem copiam scarificata exhibere queat, vt hinc scapularum uenas scarificatas iecorariæ uenæ vicarias Arabes dixerint. ex quibus non videtur crurum scarificatio quantitate sanguinis uenæ sectioni proxima, vel saltem aliæ etiam partes corporis scarificatæ eandem copiam sanguinis exhibentes uenæ sectioni itidem proximæ erunt. **ALPIN.** Memini aliàs de hac eadem quæstione nos uerba fecisse, remq; planè sic absoluisse, quia suræ ceteris alijs cutaneis partibus, tum numerosiores uenarum ramos, tum grandiores obtinent. ex quibus scarificationibus multis uenis dissectis copiosior, quam ab alijs corporis partibus scarificatis sanguis exit. **GVILAND.** Verum dicis, neque immeritò cum Gal. crurum hanc scarificationem semper uenæ sectioni facultate vel utilitate proximam tradiderit, ait enim plenitudinem corporum ipsam fere, ut uenæ sectio, tollere. Cuius loca nunc, in quibus hoc nos docuit, audire nõ erit inutile. ex quibus clarè cognoscemus quanta apud Galenum fuerit inter scarificationem hanc & uenæ sectionem similitudo ac in iuando affinitas. **ALPIN.** Exopto illorum locorum auctoritate, ueritatem hanc ex te confirmari. **GVILAND.** In lib. 2. aphorif. Hippoc. ut aliàs etiam dictum est, hæc ad unguem uerba scripta reliquit, dicens: Euacuatio omnium humorum equaliter, quæ quidem exquisitissima est, fit per uenæ sectionem, proxima au-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 4.
,,
 tem huic illa est, quæ fit per malleolorum scarificationem. Quod non minus clare etiam in libro 4. de sanit. tuenda confirmauit ijs profecto uerbis ita posteriorum memoriæ traditis: Nam uirium robore constante si lassitudo adhuc infestat, existimandū est, cum sanguinis ne copia, an cum crudis ac minime coctis humoribus, an per se solus consistat uitiosus humor, qui lassitudinem creet: Nam si cum sanguinis copia, aut uena incidenda, aut aliquid, quod tantundem ualet, agendum. Sanè tantundem possunt hæc, quibus hæmorrhoides sunt retentæ si has appueris, si mulieri menstrua consuetudo cessauit, hanc si prouoces: si horum nihil est, malleolos scalpello incidas. Et in lib. 13. meth. med. Cogimur ergo aliàs sanguinem mittere, idq; aut uena incisa aut membris ijs quæ læsa non sunt scarificatis, manu enim laborante scarificabis crura: altero crurum male habente, reliquum. Has namque euacuationes indicat ipsa copia, sicuti etiam succorum vitium redundantis succi purgationem. Idemq; etiam in lib. de Hirud. reuuls. si tamen is Galeni liber existit, proditum est, atq; hisce uerbis. Si qua exuperans materia in corpore minuenda est, atque ob id exuperantia illa oriatur, quod materia ipsa, quæ emitti solet, supprimatur, scarificatione utimur. Hæc eadem fere apud Oribasium ex Apollonio, Antyllo, & à semetipso leguntur. quæ cum aliàs, tum relata sint, tum quia quisq; apud Oribasium ea legere poterit, repetere nolumus, exceptis ijs, quæ Oribasius de seipso memoriæ prodidit, quæ ita instituto nostro quadrare videntur, ut nos ea audire fas esset. Quæ sunt huiusmodi: Et sanè dum pestilentia uehemens Asiam deprehendisset, multosq; perdidisset, meq; etiam morbis attingisset, Secunda morbi die remissione febris facta, crus scarificaui, duasq; ferè sanguinis libras detraxi, hacq; de causa periculum uitauit. Pleriq; igitur etiam alij hoc præsidio usi superstites euasere. erant enim plenitudinis signa illiq; præcipue saluabantur, qui sanguinem copiosum exhauriebant. ALPIN. Hæc sufficiunt ex Galeno, Apollonio, Antyllo, Oribasio, pro demonstranda huiusce scarificationis malleolorum cum uenæ sectione conuenientia, hæcenus demonstrata. Ex quibus omnibus conspicuum fit, hanc scarificationem uicariam esse uenæ sectionis, quâdo si quod est, quod ex præsidijs uacuatorijs, ad uenæ sectionem propè accedat, hoc unū scarificatio malleolorum est, cum nullum aliud ex uacuatorijs præsidijs adfit, quod ea proximius ad uenæ sectionem accedere queat.

in lib. de
 cucurb.
 cap. 19.

GVILAND. Res conspicua uidetur ex Galeni aliorumq; Græcorum medicorum monumentis, sed difficillimum est, multis pro vicario auxilio cucurbitulas, cum scarificatione applicatas substituētibus, istud posse suaderi. quæ res nobis non leuem ansam præbuit altius eorum sententiam spectandi ac iudicandi, ne tam grandis error, tam alte in multorum medullas defixus, non sine aliqua egrotantium iactura ulterius progrediatur.

An crurum scarificatio vicaria sit venæ sectionis.

Cap. VII.

ALPINVS.

MALLEOLORVM scarificatio an non venæ sectionis vicaria erit affirmanda? cum nullum euacuans præsidium & proximius ex Galeni aliorumq; præcorum medicorum monumentis, esse, hæcenus cognitum sit. equidem non video cur in hac assertionem nos iure quis reprehendat, etsi plures etiam grauissimi medici fuerint, quibus alia præsidia pro sectione venæ substituenda magis placitum est: Quorum alij scarificatas cucurbitulas pro tali vacuanti auxilio substituere, atque alij hyrudines non modo hæmorrhoidibus, uerum etiam aliarum partium uenis appositas, quemadmodum sæpe in pueris, quibus ex eorū sententia eum merito ut superius à nobis dictum est, missio sanguinis alia via prohibita sit, sanguinem hirudinibus alicui venæ appositis mittere non displicet. Scarificatas cucurbitulas pro sectione venæ substituētes. quibus rationibus, atq; auctoritatibus moueantur alias a nobis proditum est. Quas etiam præsentis occasionis causa itidem repetere non grauabor, ex quibus huius propositi ratio clarius innotescet. Aiunt siquidem cucurbitulas, medijs scarificationibus administratas, non secus quam venæ sectio, uel saltem proxime, ad venæ sectionem accedere, ut sanguinis optatam copiam euacuent, præsertimq; scapulis applicitas. quas uenas ab Auicenna edocti iecorariæ venæ vicem gerere affirmant. sanguinis multam copiam euacuari nobis dubium non est, atque ab ea etiam totum corpus inaniri, ex quo dubium cui erit, ipsas vicem gerere venarum sectionis posse, certè nemini latet omnes Arabes cla-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

clarissimos medicos huic opinioni fuisse addictos, præsertimque Auicennam, qui dixit, cucurbitas cruribus appositas minutioni esse proximas. & ex Latinis Celsus magni nominis medicus manifestissime post venam sectam usum cucurbitularum celebravit, ex Græcis uerò Paulus Simia Galeni appellatus, nusquam scarificationis crurum meminit, vacuationem uero laudare uidetur, quæ applicatis cucurbitulis cum scarificatione procuratur. Quid igitur? a prædictis rationibus, atque a grauissimis illis medicis dissentimus? *GVILAND.* Præterea ex Galeno etiam crurum huic scarificationi obijcientes, per eam fieri posse totius corporis perfectam euacuationem, negant. quando non quamlibet humorum redundantiam ea tollat, neque cuiuslibet humoris: neque in quolibet habitu fieri debeat, & ut paucis dicam, tantummodo ubi cum uacuatione ad partes inferas trahendum sit, utilem istam crurum scarificationem censent. Gal. enim in lib. de hirud. reuul. cucurb. de ea

cap. 4.

„ agens inquit: Corporis partes scarificandæ sunt, quæ phlegmone
 „ vel duritie vrgentur, quæ vel tensæ fuerint, vel dolore aliquo affi-
 „ guntur: quæq; fluxionibus vexantur, ubi eæ ipsæ fluxiones desie-
 „ rint: aut cum acrem materiam subesse viderimus, seu vis aliqua
 „ venenosa extrinsecus illata fuerit: præterea si ab altera ad alteram
 „ partem deducere materiam volumus, sicuti scarificatis cruribus,
 „ affecto capiti medemur: Siq; exuperans materia in corpore mi-
 „ nuenda est, atque ob id potissimum exuperantia illa oriatur, quod
 „ materia ipsa, quæ emitti solet, supprimatur, scarificatione vtimur.

cap. 11.

Atque in lib. de curan. rat. per sang. miss. Gal. dixit crurum scarificationem solis albidioribus corporibus, exilioribus venis, atque tenuiori sanguine præditis conducere, minimeq; nigriores latiores venas ac sanguinem crassiolem præferentibus. Ibidemque non omnem sanguineu scarificationem hanc uacuare, sed solummodo tenuiorem. Hæcque ei scarificationi isti obijciunt. *ALPIN.* Ab Aegyptijs igitur nos dissentire, atque abscedere hæc hortantur; Quod tamen faciendum non puto, quando ipsorum veriorem sententiam putauerim. Neque ipsi carent rationibus, quibus scarificationem hanc probè tueantur, atque ab illorum machinis uarijs oppugnata defendant. Superius a nobis demonstratum est scarificationem hanc maiorem sanguinis copiam uacuare, quam cucurbitulas, neque immerito, cum illa sanguis calenti aqua dulci educatur, quæ cutem laxat, sanguinem attenuat, atque attrahit: &

cucur

cucurbitulæ neque sanguinem attenuent, neque cutim ac venas relaxent, quinimo magis ex sanguine educto, in ipsisq; contento ac paulo post coagulato, cutim stipandi, sanguinisque fluxum sistendi non parua occasio datur. Falsumq; etiam hoc esse experientia a quoque in vtriusque remedij vsu exercitato, comperitur: quando plurimæ sanguinis libræ istac præstita scarificatione facile, vt volumus educantur, quod non ita certò de cucurbitulis affirmari potest. Diuineq; hinc Galenū docuisse in 2. lib. aphorism. pro vacuanda corporum plenitudine, crurum scarificationem proximam esse venæ sectioni, vel melius sanguinis vacuationem illa effectam scarificatione proximam ei esse, quæ fit per venæ sectionem, quippe copia, vel quantitate sanguinis, quæ uacuatur, sunt admodum similes, vt paulo superius dictum est. Qua causa Gal. cum Apollonio, Antyllo, Oribasio, scarificationem hanc humorum exuperantiam tollere nobis prodiderunt, cucurbitulasq; non nisi prius toto corpore vacuato. minimeq; ante totius vacuationem medicos his vti debere. in lib. enim 13. meth. med. de illa
 ,, ita scripsit: Cogimur ergo aliàs sanguinem mittere, idq; aut ve- cap. 5.
 ,, na incisa: aut membris ijs, quæ læsa non sunt, scarificatis: manu
 ,, enim laborante, scarificabis crura: altero crurum male habente,
 ,, reliquum. Has namq; vacuationes indicat ipsa copia, sicuti etiã
 ,, succorum vitium, redundantis succi purgationem. Atque in 4.
 de sanit. tuenda, idem docuisse visus est, tantundem valere scarifi-
 cationem hanc, vt venæ sectio. Atque Orib. in lib. 7. hoc identidem meminit. Cucurbitulis uero Gal. scarificatis aliter sentit, in cap. 19.
 lib. enim de curan. rat. per sang. miss. tradidit eas non esse accersendas, nisi prius totum corpus probè vacuatum sit. Quamobrem verò istud? nisi quia hæ debitam ac exoptatam sanguinis copiam vt ea facit scarificatio, non euacuant. Præterea violentia etiam ipsæ sanguinem attrahunt ab vniuerso corpore, vt superius dictum est. Quo motu non videntur sectionem venæ in molienda euacuatione rectè imitari, quæ non violentia, sed paulatim, sensimque ac sensim fit. Quo sanè modo eam crurum scarificationem vacuare sanguinem dulcis aquæ calentis balnei adiumento, paulo ante a nobis proditum est. Sed ad ea, quæ huic illi obijciunt respondere consentaneum est, atque ad id, quod in primis afferunt, quippè illam non cuiuscumq; humoris, vel sanguinis exuperantiam tollere posse, sed tantum sanguinis tenuioris, idq; ex Galeno
 in.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 11.

fen. 4.
cap. 21.

in lib. de curan. rat. ubi dixit, in corporibus crassiori sanguine extirperantibus magis præstare venę sectionem, quam crurum scarificationem. At hi, qui ex hoc loco oppugnationem aggressi sunt, non rectè videntur Galeni mentem assecuti, quando ipse non negarit, per hanc scarificationem non posse in mulieribus, quibus menstruę purgationes suppressę sint, etiam crassum sanguinem vacuari, quod fieri utiq; posse non videtur a ratione remotum, quando calido balneo sanguis crassus utique attenuari queat, quòd ab Auicenna etiam in lib. 1. proditum est. Sed affirmarit in huiusce sanguinis redundantia, vacuationem commodius fieri per uenę sectionem posse, quàm per scarificationem, atque iccirco illam scarificationi præstare, veluti neque negat ibidem uenę sectione posse utique tenuiorem sanguinem uacuari, sed cõmodius quàm per uenę sectionem scarificatione vacuari posse, dixit enim: Porro
 ,, quæ ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem aceruare tenuem
 ,, solent: quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus maxi-
 ,, me iuuantur. At quæ nigriores sunt, secta uena curato: & paulo
 ,, post: Carnosis uero & candidis paruę insunt uenę, quibus mal-
 ,, leolus scarificare quàm uenam secare præstiterit, quippè cum hę
 ,, paruas in cruribus uenas habeant: itaque etiam si probè secentur,
 quòd iustum tamen sit, non profluat. Hic enim Gal. sibi proposuerat tollendam esse sanguinis plenitudinem, ex suppressis mensibus in mulieribus ortam, pro qua missionē sanguinis copiosam vtilem supponens, atque ideo fore molendam a uenis crurum solummodo, ut simul & semel plenitudinem uacuando, mensibus naturalem etiam motum reddat. considerabat an scarificatis à cruribus, uel à crurum perfectis uenis melius esset eam moliri, ita, ut ea vacuanda sanguinis copia commodius uel uno, uel altero modo educeretur, proinde in cruribus amplioribus uenis refertis, atque in crassiori sanguine redundantibus etiam tutò per aliquam crurum sectam uenam, facileq; educi posse, & in ijs, quibus uenę crurum sunt paruę, sanguisque est tenuior non nisi scarificatis cruribus, quoniam & difficillime hęc cum paruę sint, secari possunt, atque ab una etiam exsecta, minime postulata sanguinis copia vacuatur. Iccirco plurimas in cruribus scarificandas iure censuit. Qua in re interim uenam sectam præfert scarificationi, atque interim hanc uenę sectioni. Neque ex his colligi potest, scarificationem hanc non posse sanguinem crassiozem vacuare, quoniam su-
 rarum

rarum uenę non ita parę existunt, ut in alijs partibus corporis cer-
 nuntur, sed ea scarificatione profundius facta, venarum crassiores
 rami secantur, calidiq; aquę dulcis balnei crassities sanguinis abs-
 que dubio attenuatur, ipsaq; fluxilis redditur. & asserentibus sca-
 rificationem hanc non esse idoneum istrumentum ad vacuandum
 crassiorem sanguinem, è contra dicemus, nos quoque eodem mo-
 do se habere venam sectam ad tenuiorem sanguinem, in exilibus
 venis contentum ducendum; nam vt dicebat Gal. etiam ab ea re-
 ctè secta eius iusta copia non disfluet. mirumq; hinc non est, si
 Galenus in albidioribus corporibus sectioni venę scarificatione
 præferat, atq; in nigrioribus, amplioribusq; venis a natura donatis
 venę sectionem. Ex suppressione verò mensium exortę pleni-
 tudini hanc scarificationem maxime conducere certum est, ut à uiro
 excellentissimo ex multorum sententia proditum est, atque etiam
 non minus id Galenum in lib. de Hirud. reuuls. scarif. nos docuisse;
 sed quod ob id plenitudinem tantum, a nuper dicta suppressione
 menstruarum purgationum effectam ipsa tollat, minimeq; aliam
 ab alijs causis ortam, falsum planè ex Galeni mente existit, etenim
 ipse non absolute in suprascripto eius libro tradidit, hac tolli pleni-
 tudinem ex suppressis purgationibus vteri ortam, sed tali pleni-
 tudini præcipue conducere, quod ex eius verbis planè manifestum
 videtur. Neq; id iniuria, cum hæc scarificatio præter quàm quod
 euacuat, etiam reuocare interceptos menses soleat, quinimo in
 lib. de curan. rat. per sang. miss. ad reuocandos menses præsentaneã
 esse scarificationem illam statuit. Verum siquidem est, hanc præ-
 ter vacuationem sanguinis, quam præstat, etiam ad inferas partes
 sanguinem trahere: quod ex Galeni supra recitatis verbis planè
 constat; quæ hæc existunt: Neque enim profectò proroganda in
 his vacuatio est, non tamen necesse est illis venam scindere: Quip-
 pè cum malleolorum scarificationes superfluitati, quandoq; eua-
 cuandæ satis esse queant, quæ & alioqui hoc etiam habent, quod
 mensium vacuationem ciere possunt, sicuti etiam in malleolis ac
 poplitibus incisæ venę. Quamobrem ex Galeni sententia potest
 isthæc malleolorum scarificatio non modo nuper dictam humoris
 redundantiam tollere, sed quascumq; alias, quas venę sectionem
 abigere scimus. Quod quidem ex uerbis eiusdem Galeni in 4. ^{cap. 4.}
 lib. de tuenda sanitate alias etiam recitatis cognoscitur; Nam ipse
 scripsit: Nam si cum sanguinis copia, aut vena incidenda. aut ali-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

37 quid, quod tantundem valet, agendum. Sanè tantundem possunt
 38 hæc, quibus hæmorrhoides sunt retentæ si has aperueris, si mu-
 39 lieri menstrua consuetudo cessauit: hanc si prouoces: si horum
 40 nihil est, malleolos scalpello incidas. Quam scarificationem ple-
 nitudinem quocumq; modo abortam tollere posse Gal. ut nuper
 dictum est, multis prodidit in locis, quæ iam à nobis antea commo-
 strata sunt, in quibus ait, hanc ad minuendam sanguinis exuperan-
 tiam proxime accedere ad venæ sectionem; neque vt de cucurbi-
 tulis sepe ab ipso dictum est, ipsam egere alia vacatione, vel post
 totius corporis factam euacuationem esse administrandam uoluit.
 ex quibus quanto in errore versentur cucurbitulas scarificatas ue-
 næ sectionis vicarias facientes, satis cuiq; manifestum erit, cum has
 semper post vacationem totius locum habere ipse in lib. de cur-
 rat. per sang. nris. aperte prodiderit. **GVILAND.** Ita probè aduer-
 sus scarificationis calumniatores rationibus te erexisti, ut non
 difficile sit, me in tuam uenisse sententiam. Hoc tamen verum est,
 perpetuo huius scarificationis proprium esse, simul uacuando ad
 crura etiam attrahere, quod certè ab ea separari non potest, ne-
 quit enim hæc scarificatio sanguinem uacuare, & ad inferas partes
 è supernis exinde euocatum etiam non attrahere. non semper ve-
 ro illa attractione est opus, atque ut paucis rem nunc colligam,
 malleolorum hanc appellatam scarificationem euacuans est, re-
 uulsorium, atque etiam simplex reuulsorium, ubi scilicet non mul-
 tus ea sanguis vacuatur, vacuatorium atque reuulsorium simul,
 ubi plurimus. **ALPIN.** Verum prædicas, sed quid quæso mali est,
 scarificatione hac euacuando etiam à nobilioribus partibus, ad
 ignobiliores humorem auellere, præsertimq; in febribus putridis,
 malignis, pestilentibus, in quibus plerumque superiora membra
 noxijs succis infestantur, caputq; potissimum, uigilijs assiduis, diu-
 rnis somnis, delirijs, & doloribus, quibus quanti adiuuenti au-
 xilium futurum sit, quod plenitudinem vacuando simul ad crura
 partes ignobiles etiam attrahat ueneficos succos, alijs iudicandum
 libenter relinquo. Quinimo tantæ esse in his morbis tollendis,
 utilitatis iudico, ut omnium ad id præstandum celeberrimum sit
 remedium, quando ipsum cum euacuet exuperantiam humorum,
 tum à supernis nobilibusq; partibus ad inferas ignobilesq; no-
 xios humores attrahat. Hinc admirari Oribasium tantum medi-
 cum non debemus, qui ex seipso ea adhibita scarificatione, ut à
 peste,

peste, qua uexabatur, periculum euitaret, sanguinis uacuationem pertentasse, hocque auxilio multos alios à peste vexatos liberaffe, cum illo plenitudinem dempsisset, atque ad crura ueneficum humorem attrahendo sine corporis multa commotione, viscera ab infestatione humoris liberaret. Rectissimeq; hac ratione arbitror tunc Aegyptios se gerere, qui ad eorum, qui peste infesti sunt curationem, à scarificatis cruribus plurimum sanguinem mittere consuerint. Sed tempus est, ut priusquam ad alia transeamus, in hac scarificatione constituenda, modum prius obseruemus, quo crura Aegyptij scarificant, atque quomodo sanguinem demunt. Quod nihil aliud erit, quam modum ab ijs crura scarificandi discere. GVILAND. Probè: idq; ut facias, tempus ipsum suadet.

Quomodo Aegyptij crurum scarificationem exercent, atq; administrent. Cap. VIII.

ALPINS.

AEGYPTII à cruribus scarificatis sanguinem mittere volentes, in primis suras multum perfricant, paululumq; retractant, & mox in uas aqua dulci calida plenum collocant, easq; multum ac sepius calenti ea aqua irrorantes, manibus, atque arundine modice percutiunt, quas perfricatas per tractatasq; ac ita uerberatas, calidaq; aqua incalefactas sub poplite arctè zonula coriacea ligant, atque à ligatura etiam calida aqua sepe eas calefacientes, manibusq; ac arundinis frustra rursus sepe ac ualide totam suram uerberantes, eam tandem summo rubore afficiunt, quo valde adaucto, partem non parum exinde obtupefaciunt, ne ex scarificationibus egroti preualidum dolorem tunc sentiant. Alterius cruris ita que primo suram rubore multo suffusam ac affectam, non minusq; cum magnitudinem adeptam, tum ferè obtupefactam vsque ad medietatem à malleolo incipiendo summam vsque eminentiam, vel crassitiem multis longis ac profundis incisionibus, æqualibus interstitijs ordinatim per musculorum longitudinem non κατά πληγὴν, idest, per percussiones, sed κατά σαρμόν, idest, per tractum cultro factis, scarificant, ab illisq; scarificationibus sinunt sanguinẽ exire aque calentis, qua creberrimè

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

suræ irrorantur, & asperguntur, adiumento. cum vero voluerint
 scarificare suram inferne trahentes valide distendunt, vt cutis com-
 modius scarificari queat, aliquando etiam difficulter ac in modica
 quantitate manantem sanguinem adiuuant manibus, arundineq;
 sæpe eas verberantes, sanguinisq; copiam metiuntur expenduntve,
 obseruata scilicet aquæ cruentatæ copîa, vt nostri etiam in sectio-
 nibus venarum pedis facere solent, vel accuratius æqualibus tem-
 poris interuallis dorso cultri egressum, atque concretum sangui-
 nem abstergentes à sura scarificata, itaq; singulis vicibus absterge-
 re vntiam sanguinis obseruant. Qua quidem ratione copiam
 educti sanguinis rectissime ipsi coniiciunt. Interea alij ambas su-
 ras scarificant, atque ab ijs sanguinem mittunt, & alij ex vno tantū
 crure, vbi partem quampiam particularem respiciunt, vbi vero
 simpliciter pro facienda sanguinis vacuatione, absque alicuius vi-
 sceris læsi, reuellendi causa, respectu, semper ex vtroque crure scari-
 ficato sanguinis vacuationem comparant, vbi vero vel ex iecore,
 vel ex alia parte inflammata, aut quoppiam dolore crueciata, va-
 cuando simul reuellere uolunt, ab uno crure solum sanguinem du-
 cere student. Numerus vero scarificationum, atque magnitudo
 apud varios medicos uaria etiam constituitur. siquidem alij vsq;
 quadragenas faciunt, alij viginti, alij plures, alijq; pauciores. Ple-
 riq; vero in viris ætatem perfectam agentibus circiter triginta in-
 fligunt, atque in pueris circiter viginti. Qui plures faciunt, eas
 minores, & qui paucas maiores infligere solent. sunt uero qui in
 peste infligunt tres, aut ad summū quinque in suris non dicā scari-
 ficationes, sed magna vulnera, quæ saltem quatuor digitorum la-
 titudine per suram extenduntur, eamq; ab euacuata sanguinis de-
 siderata copia, apertam, vsque dum à febribus immunes euaserint,
 adseruant, illisq; quoti die medicamentis attrahentibus medentes,
 succos veneficos exinde vacuare conantur. Auxilium in ijs mor-
 bis summę efficacitæ, sed admodum barbarum expertum est. In-
 cipiunt vero scarificationem ab inferiori parte, vbi tendones mu-
 sculorum desierint, quippe in principio malleoli se extendentes,
 vsque ad cruris maiorem crassitiem, quę paulo supra surarum me-
 dietatem terminat. Incisionesq; vt etiam dixi, ordinatas, æquali-
 bus spacijs interstitas, atque cultri tractu, surę infligunt. Hicq;
 est modus, quo crurum surarum scarificationē Aegyptij moliantur.
 GUILAND. Habeo tibi multam gratiam, qui ita clare me
 modum,

modum, quo crura Aegyptij ad missionem sanguinis scarificant, edocueris: is autem non videtur diuersus ab eo, quo prisca medici olim utebantur. Quod ex Antyllo facile conijci potest, qui ita (referente Oribasio; de hac scarificatione olim scribebat; Et sanè

„ pars, quæ scarificari debet, prius si fieri potest lauanda est: sin mi-

„ nus aqua tepida, quousque rubefiat est perfundenda, aut spongijs

„ fouenda, aut soli igni exponenda, ac postea scarificanda. & pau-

„ lo post: Magnitudine porrò inter sese sint æquales incisiones, &

„ quæ inter eas sunt interualla, inter sese equalia sint: Scarificatio-

„ nisque initium ab infernis partibus sumatur: ita enim sanguis

„ ad superficiarias partes decurrens, eam, quæ scarificari deinceps

„ debebit, non obscurabit. Incisionum situs per æquales inter se

„ ordines fiat. Scarificatio autem non *κατὰ πλῆθυν*, idest, per per-

„ cussiones, sed *κατὰ στρογγύην*, idest per tractum est facienda, hoc enim

„ pacto citra dolorem fiet. Numerum, magnitudinem, scarificatio-

„ num, atque legaturam, vt quod cuique suis temporibus sit notissim-

„ um, omiserunt: de vapulatione vero uel percussione suræ scarifi-

„ candæ, quæ apud illos populos arundine fit, quod & apud Hispanos

„ pro hac facienda scarificatione ad unguem obseruari Amatus

„ Lusitanus in suis Centurijs tradidit, nihil meminerunt, quam cum

„ ad trahendum sanguinem, tum ad stuporem parti scarificandæ ob-

„ ducendum, inuentam Aegyptios fateri audio: de magnitudine uero

„ illarum scarificationum quod ex te relatam est verissimum iu-

„ dicio, quippè eas esse longas, ac profundas, longas quidem digiti

„ crassitie, & profundas vsque quo etiam carnè attingant, ac feriant,

„ parue enim, quæ communiter apud plerosque medicorum in epi-

„ dermidem uel ad summum ad cutem, quam nec perforant quidē,

„ perueniunt, paucissimam euacuationem præstant. Quod ex Ga-

„ leno confirmari videtur, in lib. 2. ad Glauc. ita scribente: Tentau-

„ „ autem sæpius plurimas, & valde tenues in superficie scarificatio-

„ „ nes: contrario autem his modo alias profundiores magnas: &

„ „ tertias, quæ medium tenebant in lōgitudine, ac profunditate. Quæ

„ „ igitur in superficie fiebant debile auxilium afferebant; quæ uerò

„ „ longæ erant, ac profundæ, plurimum quidem sanguinis exhaurie-

„ „ bant, adeo, vt ferè animi defectum afferrent: Rursus uero ipsæ pro-

„ „ priam curationem ueluti vulnera exigebant. Hincque mirari nō

„ „ debemus, si illi medici cruribus eo modo scarificatis quantum uo-

„ „ lunt sanguinis detrahunt, cum ipsi longis, ac profundis utantur

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

scarificationibus. ALPIN. Longas ac profundas crurum esse scarificationes, quas ipsis pro vacuatione infligere solent, uerissimum est. Vacuato sanguine, atque rectè cruribus absterfis, manuum uolis oleo sesamino, uel sepo inunctis per longum, valide supra scarificationes inferne manum trahendo comprimunt, ut uulnerrum labra probè uniantur, mox gossypio undiq; aptato, arètè lineafascia totum scarificatum crus ligant, indeq; post tres dies ligaturam soluunt, omniaq; abigunt. GVILAND. Insigni dolore dum scarificantur homines affligi debèt, cum hæc scarificatio non nisi multis ac profundis incisionibus conficiatur. Durum atque perdifficillimum erit, hic ob doloris timorem istuc auxilium in usum reuocari. ALPIN. Suras, dum ex scarificantur, dolere dubium non est, sed præualido dolore, ut putas, atrociter uexari nequaquam uerum est. Nam dolor multus esse non potest, tum, ut dixerat Antyllus, quia scarificatio tractu fit, tum maxime quod priusquam crura scarificentur, & aque calidæ perfusionibus, & crebris factis in illam uapulationibus, ac arundine percussionibus, stupefcit, sensuq; illo insigni destituitur. Testes multi mihi esse poterunt multos pueros, quibus sanguinem eo modo vacuare curauimus, dum scarificarentur, ullos vel paruos ploratus edidisse. Hoc unum priusquam hinc abeam, monere uolui, quippè crura scarificata arètissime, ac omni sedulitate deuincienda esse, ut incisiones statim recte coalescant, & sanentur. Aliiter enim ni summa diligentia simul vnirentur factæ scarificationes, periculum esset, ne egrotus, cui per hunc modum missus fuerit sanguis, citius à morbo sanetur, quam eæ scarificationes coalescant, atque pristinæ unioni restituantur.

In



DE MEDICINA AEGYPTIORVM

*In quibus morbis vsus crurum scarificationis, apud
Aegyptos frequentetur, atque in quibus
corporibus. Cap. IX.*

GUILANDINVS.

AEgyptios ad hanc scarificationem pro tollenda sanguinis plenitudine, veluti ad sacrum quoddam auxiliū recurrere ex te audio, praesertimq; in aegrotis pueris eunuchis, atque in alijs pinguioribus hominibus. Praecipuos vero morbos, qui illa vacuatione iuuantur, te mihi referre cupio expectoq; nunc vt de his loquaris. ALPIN. In omnibus febribus putridis in principijs vberiore sanguinem hac via demunt. In puerisq; nullum remedium apud eos est, eo vsitatus, atque magis expertum, vt paulo post dicam. Huius itaque praesidij vsus frequentissimus est, ad omnes putridas febres, quibus sanguinis per venam sectam conuenisset euacuatio, quandoquidem vires praë debilitate minime patiuntur, potissimumq; in continuis, acutis, malignis, atque pestiferis. Hoc enim auxilium parum vires labefactando maximam aegrotis adfert vtilitatem, quoniam simul euacuando, plenitudinem à nobilibus partibus, ad ignobiles noxios humores auellit, caputq; ex hac scarificatione maxime iuuatur, ita, vt nō facile sit uel in vehementes, assiduosq; dolores, vel diurnas vigilias, vel deliria, vel phrenitides vel in alia symptomata ab eius huiusmodi vacuatione ipsum incidere, neque eo modo vacuatis, ita facile hypochondria tenduntur ac inflammantur, neque ita sunt obnoxij inquietudinibus, cordisq; angoribus, respirandi difficultatibus, alijsq; viscerum læsionibus, quæ in febribus acutis, malignis, pestiferisque. Mirifice igitur in his febribus id auxiliij prodest, quando liberet internas partes noxios succos ad crura trahendo. Quid quaeris? noxium humorem à nobilibus partibus, ad ignobiles protrudere, motus est similis ei, quem saepe naturam critice facere obseruamus, dum à visceribus detrudit humores ad partes ignobiles, perpetuo etenim ipsa non potest humores vel consumere resolucendo per halitus, vel foras reijcere, interim sat ei est, humorem à visceribus ad quasdam ignobiles partes detrudere, veluti ijs contingit, quibus post
longas

longas febres tumores in cute fiunt. In omnibus verò internis inflammationibus frequentissima ac tutissima isthæc scarificatio est. Certis anni temporibus puerorum multitudo epidemice glandularum fauciumq; inflammationibus uexatur. pro quo expellendo malo in omnibus pueris, infantibusq; etiam istuc auxiliij genus exercent. etsi infantibus multi huius vice aures, ut superius dictum est, scarificent. In peste ad hanc sanguinis vacuationem tanquam ad sacrum, & diuinum auxilium confugiunt, neq; immeritò, cum, vt nuperrime dictum est, hac scarificatione tum plenitudo minuatur, tum ad ignobiles partes a nobilibus noxij humores attrahantur. Quare quid dicam, de frequentissimo vsu huius scarificationis, quæ tribus uel ad summum quinque scarificationibus, longis tamen ac profundis, speciem vulnerum præ se ferentibus in peste administratur, quæq; non solum in principio copiam sanguinis tollit, sed toto morbi tempore cum hæ aperta referuentur, perpetuo noxios succos ad eam partem accersit, atq; vacuat, quod in curanda peste nihil utilius, desiderabiliusq; esse putarim? **G V I L A N D.** Remedium præ dolore barbarum, atque fortassè hinc abhorrendum neque iniuria, tamen in peste ipsum laudandum censeo, quando ipso venenum a visceribus euocetur, ad ignobiles partes, atque per eas perpetuo euacuetur. Quemadmodum illi, qui in peste, pestiferisq; febribus vesicantibus uti consuecunt, ut excrementa per eas partes ulceratas effluant, ita non esset improbanda illarum scarificationum uel melius vulnerum euacuatio. Sed perge dicere in quibus corporibus vtantur hac crurum scarificatione. **A L P N.** Vsum huiusce scarificationis euariant corporum ætas, sexus, habitus, atque temperies. Aetas enim huic auxilio accommodata est infantia, pueritia, iuuentus, atque ætas senilis. Infantes uix annum nati ad hoc auxilium ab ijs admittuntur: vsque adeo pueris familiaris est, crurum scarificatio, ut mulieres, pueros a ploratu firmare uolentes, eos deteant, dicentes se uelle accersire scarificatorem, quem illi Mezaim appellant. Quo audito pueri subitò silent. Eo autem auxilio medici non nisi in pueris magno morbo correptis uti deberent, quia eorum præmollia, humida, ac summe calida corpora non sunt ita temere vacuanda, quando ipsa suapte natura siue ex se continue vacuentur. Quæ noxam etsi non citò, tamen post longum tempus sentiunt. Hinc plerosq; illiusce gentis crura ac pedes habere

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

te imbecillos existimo, in plerisq; enim crura edematosa, ac male
 affecta spectantur, non immeritò cum Aegyptij ex quacumque
 causa, minimeque semper ex magnorum morborum occasione,
 in pueris per hanc consuetam scarificationem largius sanguinem
 mittere consuecunt. In iuuenibus etiam atque senibus scarifi-
 cationem hanc exercere cernuntur, iure id quidem, cum in illis
 corporibus ob redundantiam sanguinis tenuioris, atque ob viriù
 debilitatem ex Gal. hic modus euacuationis sit opportunissimus.
 in lib. enim de cur. rat. per sang. miss. ait corporibus tenuiori san-
 guine redundantibus magis præstare hanc scarificationem, quàm
 sectionem venæ, quæ tenuioris sanguinis redundantia, tum in pue-
 ris iuuenibus, tum senibus obseruatur, etsi horum sanguis frigi-
 dior sit, atque illorum calidior. In his etiam singulis ætatibus vi-
 rium lapsus pertimescitur, in pueris, & iuuenibus ex multa qua in
 ijs sponte fit vacuatio, cum Galeno in lib. 9. meth. med. docente
 eorum corporum substantia omnium facillime digeratur, atque
 resoluatur, quia est omnium humidissima. In senibus vero uires
 per se imbecillas esse nemo ignorat. Quamobrem in ipsis meritò
 scarificatione hac potius quàm venæ sectione vtuntur, qua corpora
 admodum resolui, & debilitari Gal. in lib. de hirud. reuuls. tes-
 tatum reliquit. Promptam etiam habent hanc scarificationem
 in varijs temperamentis, in calidis scilicet, atque humidis, in frigi-
 dis & humidis. In siccis vero eam abhorrent. Eodem modo
 pro ea seligunt corpora pinguia, mollia, & laxa, mulieresq; atque
 eunuchos exinde ea scarificatione vacuare solent. GVILAND.
 Rectè sanè cum omnia hæc corpora sanguine tenuiori scateant,
 qui facillime, vt docebat Gal. paulo supra citato loco, huiusmodi
 scarificatione vacuatur, quoniam ea corpora minimas venas ha-
 bent, quas etiam si quis rectè secet, Galeno docente, iusta sangui-
 nis copia non profluit. Itaque calidi & humidi, & frigidi ac hu-
 mido rectè ea via vacuantur, atque quàm per uenæ sectionem ma-
 gis tutò, quando utraque corpora sanguine tenuiori exuperent,
 qui facile per scarificationem vacuatur: ijs adduntur pingues ac
 molles, vt eunuchi, atque mulieres multæ, quæ omnia sanguine
 tenuiori prædita sunt. Calida vero & humida, molliaq; corpora
 facile ex quacumque vacuatione resoluuntur, eaque causa non
 tolerant per uenæ sectionem præstitam euacuationem, quoniam
 nimium ab ea debilitantur, ob idque rectè Aegyptios se gerere
arbi-

cap. 11.

cap. 7.

arbitror in his corporibus, dum vsum scarificationis uenæ sectio-
 ni præponunt. frigida vero & humida, qualia sunt mulierum mul-
 tarum, eunuchorum, & senum si vacuanda sunt, non nisi hac via,
 ne immodice refrigerentur docuit Gal. in lib. de hirud. uenæ se-
 ctione corpora multum refrigerari. In siccis uero vel calidis vel
 frigidis, quando vtraque crassiori sanguine abundare solent, ic-
 circo per scarificationem non recte vacuabuntur, vt dicebat Gal.
 ,, his uerbis: Porrò quæ ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem
 ,, aceruare tenuem solent, quocirca adhibitis malleolorum scarifi-
 ,, cationibus maxime iuuantur, at quæ nigriores sunt, secta uena
 ,, curato. Crassio rem enim sanguinem ac magis melancholicum
 ,, colligunt, magis verò etiam si magnas habere venas appareant,
 ,, quod illis accidit, quæ graciliores sunt ac nigriores. Carnosis
 ,, verò & candidis parua infunt uenæ, quibus malleolos scarifica-
 ,, re, quam venam secare præstiterit. Sed his finem nunc impona-
 mus, cum de ipsis satis superq; dictum a nobis fuerit. Verum vnū
 habeo in hac scarificatione apud me valde dubium, de parte scili-
 cet ex Galeni mente scarificanda, deq; ea quàm huiusce temporis
 medici Aegyptij promissione sanguinis scarificant. ALPIN.
 Nescio quid in ipsa amplius dubij habere possis, cum in ea, tum
 iuxta Aegyptiorum usum, tum Galeni sententiam literis prodi-
 tam manifestissimum videatur, suras esse scarificandas. Sed ne tibi
 graue sit, hoc dubium clarius proferre, vt solutionem meditari
 possimus, cui nobis sit acquiescendum.

in lib. de
 cur. rat. p
 sang. c. 11

*An crurum scarificatio in sura, vt Aegyptij faciunt,
 vel potius in malleolo, vt Gal. docuit, sit
 facienda. Cap. X.*

GVILANDINVS.



VINIMO ex Galeno hæc dubij occasio ortum habere
 videtur, quando ipse crurum scarificationem particula-
 tim dicat, malleorum, esse, siue in malleolis fieri. Et Ae-
 gyptij in sura parte cruris carnosiori Gastrocnomia Græcis, vt
 Ruffus Ephesius tradidit, appellata, eam moliantur. Ex quibus
 illam crurum a Galeno celebratam scarificationem, ab ea, quam
 medici

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 8.

aph. 17.

cap. 18.
cap. 11.
cap. 4.

aph. 17.

cap. 4.

cap. 11.
cap. 19.

medicī illi frequentant, planè diuersam esse non immeritò à multis videri potest. Quando sura atque malleolus pars eadem cruris non sit, sura etenim, quamquam etiam de osse dicatur, cruris posteriore, est uenter cruris siue carnosā pars, inter poplitem atq; malleolum media: malleolus uero vt Gal. habet in lib. de sect. uenarum est imus processus tibiārum, atalo incipiens in suramque desinens. Crurisq; hæ partes existunt, quarum ex situ, atque diuisione facile suræ atque malleoli differentia manifesta est. Ex Galeno cruris scarificationem in malleolo faciendam esse probè ex ipsius uerbis, uarijs multisq; in locis manifestum fit. In lib. etenim 2. aphorif. dixit uenæ sectionē præstitæ uacuationi proximam esse, quæ fit per malleolorum scarificationē. idemq; in lib. de curandi rat. per sang. miss. & in 4. de sanit. tuenda. testatum reliquit. Quare hinc iure dubitare possumus crurum ab Aegyptijs frequentatam scarificationem, non esse illam, qua antiqui præclarissimi illi medicī utebantur. Neque aliquis in malam Galeni uerborum uersionem causam referre poterit, cum ipse partem cruris scarificandam nomine hoc quipè σούρα significauerit. Quod ex Græca lectione commentarij lib. 2. aph. qui omnium locorum præcipuus est, patebit, ibi etenim hunc in modum scripsit: κένωσις δ' ομοτίμως ἀπάντων τῶν χυμῶν ἢ μὲν ἀκείβεται διὰ φλεβοτομίας ἐστίν, ἐγγύς δ' αὐτῆς ἢ τε ἀπὸ χαξομένων τῶν σφυρῶν ὡς ἄσπερ ἢ μὲν εἴδισαι. Per σούρα autem omnem intelligunt imum tibiārum processum, quam partem Latini malleolum uocauerunt. ALPIN. Docta sanè ac diligens dubitatio uidetur, non tamen quæ possit, aut debeat aliquo pacto usum scarificationis apud Aegyptios uisitata dirimere, vel damnare. Quod sanè si etiam esset, ego potius cum Galeno errare uellem quàm cum Aegyptijs, si alia cruris in parte a sura diuersa, scarificationē faciendam intelligerem. Ille enim in comm. 2. lib. aphorif. ait uacuationem malleolorum scarificatione factam proximam ei esse, quæ fit per uenæ sectionem. & in 4. de sanit. tuen. hanc in uacuanda plenitudine tantundem ualere, vt uenæ sectio: Atque in libro de curat. per sang. miss. eandē pro uenæ sectione ad minuendam plenitudinem in mulierum corporibus albidioribus laudat. Quæ res quo pacto uera erit, si malleoli scarificabuntur? cum ab ijs sanguinis paucissima quantitas educi possit, etiam si profundius incisiones infligerentur, cum ea pars excarnis, atque exanguis sit, neruis ac tendonibus tantum referta. ex quo illiusce partis scarificatio

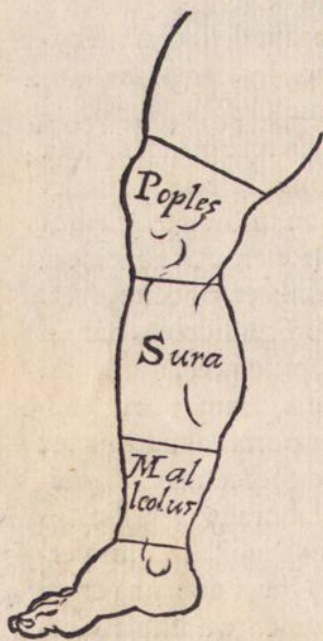
catio cum summe dolorosa erit, tum periculo scarificata minime
 carebit. Quamobrem huiusce partis scarificatio ad reuellendum
 præstans erit remedium, ad euacuationem vero nequaquam, cum
 ex ea paucissimus sanguis mitti, vel educi possit. Quo pacto igitur
 vacuationi per venæ sectionem absolutæ, quæ copiosus san-
 guis promanare potest, proxima erit? Dixit euacuationum om-
 nium eam esse exquisitissimam, quæ fit per venæ sectionem, huicq;
 proximam esse, quæ per malleolorum operatur scarificationem,
 quomodo autem erit proxima, si illa sanguis paucissimus proma-
 nat, & vacuatio omnis quantitatem sanguinis respicit, veluti pur-
 gatio qualitatem. Nullo profecto pacto esse poterit proxima, cū
 non habeat, quod in vacuatione obseruatur, scilicet copiam san-
 guinis, quæ uacuatur cum vena secta copiosissima, atque malleolo
 scarificato paucissima. Certe nullo pacto verum esse potest, Ga-
 lenum per malleolum intellexisse extremā cruris partem ossibus,
 tendonibus, neruisq; tantum refertam, omninoq; excarnem. Nā-
 que eius mentem fuisse arbitror, vacuationem ex cruribus facien-
 dam, postquam meminit, ipsum velle medicos debere partem cru-
 ris ad vacuationem aptam seligere, ex qua queant desideratam co-
 piam sanguinis educere, quæ utique neque poples, neque malleo-
 lus erit, cum hæ partes tendinosæ ac ferè exangues sint, & ad sca-
 rificandum ricolosæ, necessario igitur erit asserere ipsum suram,
 siue ventrem cruris, carnosam, ac multis venis repletam, intelle-
 xisse. Quod verisimile videtur, cum plerisque in locis à cruribus
 scarificatis fore moliendam sanguinis vacuationem docuerit, neq;
 immeritò, cum crus ex triplici parte constet, scilicet, poplite, sura,
 & malleolo, non extremis, sed potius medio significetur, nam si
 cuiuspiam crus ostendere voluerimus, non poplitem, vel malleolū,
 quæ sunt eius extrema ei detegemus, sed magis suram. Crura ue-
 ro fore scarificanda pro molienda vniuersi corporis vacuatione, ex
 Galeni locis plerisque constare facile hinc cognoscemus. Is liqui-
 dem in lib. 13. meth. med. ait: Manu enim laborante scarificabis
 crura. Et in lib. de Hirudinibus: Quemadmodum sanguinis per-
 fusionibus suppressis (quas hæmorrhoidas Græci uocant) crura
 ipsa lota quidem prius, vel spongia calido fomento adhibito sca-
 rificantur. & paulo post: à cruribus utpotè sanguis ducendus. in
 pluribus etiam alijs locis licet legere apud ipsum crurum scarifi-
 cationem. Cui sententiæ addicti quoque visi sunt, Antyllus, Ori-
 basius,

cap. 5.
 capit. de
 scarifica-
 tione.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 19.

bafius, qui omnes crurum scarificationem nominarunt. Apollonius verò rem apertius significasse videtur, cum hæc scripserit: plethoram autem commoderatam, quæ aliquid malefactura fit, ac iam euerfionem in morbosum statum attingat, tibia, scarificationibus uexata, innoxiamq; totam quam uolumus sanguinis illigationem reddiderit, citrà validam totius molis commotionem, soluit. **GVILAND.** Tuæ sententiæ me quoque addictum habes, sed cur aliquando Gal. partem scarificandam particulatim edocens, dixerit, esse malleolum? vt ex Græco etiam nomine *σφυρα* planè cognitum est. **ALPIN.** Aliqui ex Aegyptijs respondent, Galenum scarificandam partem uocasse malleolum, quoniam ea pars, quam nostri suram appellant, proprio nomine vsitato carebat, licet aliqui eam appellarint *γαστρορνυλια*, apud omnes tamen illud nomen non erat usitatum vel cognitum, ob idq; nomine malleoli, quæ est scarificandæ parti pars proximior, partem scarificationibus uevandam indicauit. Suræ uerò nomen ei non propriè conuenire aiunt, cum propriè illo nomine os cruris posterius, & non muscu-



lum illum, ventrem etiam à quibusdam cruris nuncupatam. Alij uero melius respondere putantes, scindunt, vel diuidunt crus in tres partes, scilicet in malleolum, suram, & poplitem. Malleolumq; cruris partem esse aiunt à pede incipientem, quæ ad cruris partem crassiore, carnosioreque, eleuatioremve desinit. Suramq; esse crassiorem partem cruris, atque ab ipsa declinare incipiente poplitem accedere, qui ad genu vsque terminatur. Ex qua diuisione clarissime apparet, Aegyptios malleolum, & non suram scarificare, non crassiorem, atque eleuatiorem, sed quæ ea minus esse crassam, & carnosam superius dictum sit. Incipiunt enim scarificationem parum supra clauiculam, ferè ad cruris eleuatiorem crassioremq; partem eã continuantes. Quare iuxta istorum sententiam uerè malleolum scarificat,

minimeq; suram, uel partem malleoli, & suræ. Qui uerò hanc cruris diuisionem minime laudant, saltem fateri debent, Galenum uocasse

caſſe malleolum, quoniam vult ſuræ tantum medietatem malleolo contiguam ſcarificari, ad differentiam illius, quæ ad poplitẽm peruenit, vel demum uocauit malleolum, quoniam ſcarificationem deorſum incipientes, ab ipſo malleolo omnes illam exordiuntur. GVILAND. Rem hanc perdocte, atque diligenter hætenus es perfecutus, atque ita, ut hinc dubitare amplius de cruris parte ſcarificanda non liceat. Sed tempus eſt, ut ad alios uſus ſcarificationis narrandos te transferas, vt quæ ſuperſunt de hac materia dicenda, hac die abſoluere poſſimus.

De ſcarificatione partium inflammatione, tumore; puſtula, colore non naturali, inſigni dolore, vexatarum apud Aegyptios frequentata. Cap. XI.

GVILANDINVS.

AN non illi alias partes pro alijs uſibus ſcarificant? quando priſci medici eam ad multa alia ſcarificationem commendarint. ALPIN. Itidem & ipſi pluribus alijs affectibus cutem uexatam ſcarificare ſolent. In uehemẽtiſſimis enim doloribus potiffimum uel ex copia, uel venefica qualitate ſenſibiles partes ledente in fluxione paululum firmata, præmiſſa vniuerſali, tum purgatione, tum uacuatione, partes dolore afflictas, vel proximas illis alte ſcarificant, multumq; ſanguinis emanare ſiñt. In ſingulis enim inflammationibus diu perſeuerantibus ſolent, partem inflammatam alte ſcarificare, veluti in pleuritide latus dolens, atque in peripneumonia pectus, dextrumq; hypochondrium iecore inflammationem patiente, atque liene ſiniſtrum, atque ſic de alijs inflammatis partibus facere ſolent, præſertimq; in magnis eryſipelatis, uel aliqua alia inflammata parte, ubi pertimetur ne in gangrenam de generet, uel in ſcirrhum abeat. In uſu frequentiffimo habent in podagricis doloribus ex ſanguinis deſfluxu abortis poſt vniuerſalem uacuationem, tumefactos digitos dolentes ſcarificare: ea enim ſcarificatione modico deſfluxi ſanguinis uacuato, mirifice eis conducit. Eodem itidem modo, tum in tumoribus,

tum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tum in vlceribus ad cicatricem non venientibus, scarificatione vtuntur. Ad omnes etiam cutis defedationes, maculas pustulafque, idem præstare solent. Non minusq; etiam partem à scorpiione sauciatam, vel ab aliqua alia fera demorsam alte scarificant, multumq; eo modo sanguinis ab ea parte detrahunt. Ad hæc igitur Aegyptios etiam partis scarificatione vti obseruau; quem vsum planè à nostris laudatum etiam intelligo. Sed te de ipso aliquid loqui decet, vt sciamus, an ille scarificandi afflicta partes vsus ex artis ratione laudari queat. *GVI LAND.* Cur non hic vsus etiam scarificationis laudandus erit, quando respiciat partis molendam vacuationem. Cui etenim dubium est, in omnibus vel inflammationibus, vel fluxionibus, humorum ex plenitudine obortis, binas indicari vacuationes, alteram totius vniuersalem appellatam, atque alteram partis, in quam humor decubuit. Qua vacuationis distinctione in his affectionibus, quemadmodum in primis necessaria est totius corporis vniuersalis vacuatio, sic postea inflammatae partis particularis, illa enim causam respicit abigendam, atque hæc affectum ipsum. Nostri vero medici multi hunc vsum partis scilicet, inflammatae scarificandi tutò frequenter posse negant, eo maiorem defluxi sanguinis copiam in partem affectam ferri asserentes, ex quo non posse iuuari ægrotos autumant. Quod tamen vanum esse existimo, corpore prius probè vacuato. Quinimo in ijs etiam cucurbitularum vsum Galenū laudasse certum est, quibus facilius ex præualida, quam præstant, attractione, ad læsam partem humorem copiosorem deduci posse, atque exinde inflammationem, vel fluxionem peraugeri suspicandum esset. Sed de scarificationibus satis. Ad vsumq; variarum partium inustionis, quem maxime eam gentem affectare audio, transeundum est. Quem te sedulo apud illos obseruasse, certò scio, de ipso igitur cupio modo te sermonem facere, vel ipsum vsum probè, vt reliqua fecisti narrare, quem mihi non minus vtilem, quàm reliqua ex te audita fore spero.

lib. 13.
meth.
cap. 17.

De varijs partium inustionibus, quæ selectissima secreta ad varios curandos morbos apud Aegyptios habentur. Cap. XII.

GUILANDINVS.

V D I O igitur apud eos populos variarum partium inustionem, non secus quàm olim apud antiquos medicos in vsu fuerat, adhiberi tanquam præstantissimum auxilium ad multos morbos sanandos, quod remedij genus, veluti priscis sæculis notissimum ac vsitatissimum semper fuit, ita nunc apud nostros ferè omnino obsoleuit, atque non sine aliquo artis medicæ dedecore, ac etiam non leui ægrotantium iactura, cum hoc præsidio multis ægrotis desperata sanitas miraculo quasi restituta fuerit. De hoc igitur præsidio aliqua ex vsu Aegyptiorum nunc ex te scire desidero. **ALPIN.** Homines ibi quasi infinitos licet spectare, quibus ex cicatricibus multas partes inustas fuisse certò conijcitur, Siquidem permultis capitis partes, præsertimquæ sinciput, occiput, aliasquæ pericranei, non minus tempora, post aures, collum, pectus, latera, hypochondria sub umbilicum, spinam dorsii, articulosquæ vel brachiorum, vel manuum, vel crurum, vel pedum inustos fuisse ignis relictæ cicatrices facile, ac certo significât. Et ut uno verbo dicam, omnes eius regionis incolæ, inustionem ad multos morbos alijs remedijs non cedentes pro secreto habent auxilio. **GUILAND.** In primis inurendi modum mihi narrato, atque an ipsi inurant ferro, vel auro, vel medicamento igneam facultatem obtinênt, & ad quos morbos inustionis ille vsus apud illos ita familiaris euaserit. **ALPIN.** Non ferro, non auro, neque alio metallo ignito ad inurendas partes illi vtuntur, neque vt aliqui vtébantur, buxeis lignis, sed gossypio, & lineo panno ignito inustionem moliri consueuerunt. Volentesquæ inurere aliquam partem corporis, sumunt lineam petiam, cubiti longitudine, latitudinèquæ trium digitorum, atque gossypij iustam quântitatem, quod totum lineam prædicta petia inuoluunt, ac filo serico ligant ad formam pyramidis, ipsiusquæ latiore extrematem vrendæ parti applicant, probequæ cuti adhærere student, alterumquæ caput vel ex-

N tremum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tremum succendunt, comburiq; permittunt, quousq; fasciculus ille ex linea petia, atque gossypio omnino crematum fit, continue dum cutis uritur, carnem circum circa ferro tangentes, ne ex eo calore oboriatur interea aliqua inflammatio. obseruant etiam dū inuolucrum illud parant, vt in eius medium sit foramen, vel meatus, per quem fiat aliqua respiratio, atque euentatio. Post inuersionem in parte exusta vtuntur ossium medulla, quoad eschara cadat. Hicq; est inurendi modus apud eam gentem obseruatus, ac frequentatus. Estq; non modo Aegyptijs familiaris, sed multo magis Arabibus equitibus sub tentorijs degentibus, atque alijs omnibus loca deserta habitantibus, qui cum alijs careant loci inopia auxilijs, inuisione multos morbos sanant. Paucissima etenim ipsorum corpora inuenies ab igneis cicatricibus non defedata. Vfus remedij ibi est frequentissimus, ob multos genuum, aliorumq; articulorum atque partium aliarum dolores antiquos, ex frigidorumq; humorum defluxu obortos, aut à simplici frigida intemperie, uel a flatulento spiritu aliunde elato, uel in ipsa parte genito. Doloribus igitur, ijsq; antiquis hac inuisione occurrunt, qua partium omnem imbecillitatem corrigunt, contentos humores, uel status resoluunt, articulosq; calfaciunt, & ualde siccando roborant. Hincq; mirum non est, si prospere hoc remedium in omnibus articulorum doloribus curatu difficilioribus, experiuntur, potissimumq; in coxendico dolore multas uisiones non modo supra articulum, sed etiam supra femur facientes. Et non minus in podagra & chyragra, priusquam pedes uel manus tophi inuaserint, uel geniti sint. Exurunt enim articulos, atque illis superpositas uenas. in podagra, ex qua dolor occupat nodum policis exurunt supra ipsum inquam nodum inter policem, & indicem. Qua facta ipsarum partium uisione, per quas humor ad debiles articulos fluit, uia angustiores redduntur, neque ita facile post humor ad articulos fluit, ex quo, neque ita facile in podagram incidunt. Gal. siquidem in 6. lib. aphorism. dicebat, duplicem esse causam podagricorum dolorum, alteram humoris redundantis fluxionem ad articulum, atque alteram articuli imbecillitatem, qua articulus defluxioni succumbit. Altera uero harum deficiente nō posse homines simili malo corripī, a Galeno ibi proditum est. Itaque Aegyptij inuisione, articulorum laxitatem uel debilitatem corrigunt, roburq; ipsis conciliant, quō ab humoribus illuc de-

currentibus

currentibus defendantur, minimeq; ipsis succumbant. Probatissimum igitur est remedium ad quascumque partes ab humorum defluxione vexatas. Verum non tantum partes fluxione vexatas inurunt, sed illas quoque, quæ ipsis humores demandant. Atque ea ratione caput multis vstionibus afficere solent. Ad omnem etenim fluxionem vel destillationem à capite ad pectus, aut pulmones, vrunt synciput, verticem, occiput, ac quod est post vtramque aurem, quod etiam faciunt in antiquis lippitudinibus, atque alijs diuturnis oculorum malis. In epylepticis non minus, paralicis, apoplecticis, uertiginosis, amentibus, patientibusque in capite grauitatem, stuporem, stoliditatem, atque somnos immoderatos. In vehementibus doloribus ex capitis distillatione effectis, oculorum, aurium, atque dentium, tempora inurunt. Periodicos dentium dolores, commotiones atque putrefactiones gingiuarum, ipsorumq; dentium, perustione sanant. Quamobrè inustione partibus, tum humores mandantibus, tum ijs, quæ ipsos præ imbecillitate recipiunt, obsistunt. Qua de causa vtiliter inurunt suspiriosis à frigidis crassisq;, ac lentis humoribus pulmones ac asperam arteriam inuadentibus, vel obsidentibus, pectus: & vexatis à malignis ex capite ad thoracem distillationibus, sanguinemq; etiam expuentibus, ab iisdem humoribus aliqua vena crassa, caput & pectus. Phyticis, & suppuratis empyjs uocatis pectoris tantum partes exurunt. Dominicus à Rege quadraginta annorum Cayri multos annos ab asthma diffillimo vexatus, à nullo ex inumeris ab ipso expertis auxilijs iuuatus, demum ad pectoris vstionem Aegyptiorum modo præstandam, ad ultimam salutis spem, quasi totus consumptus ac ferè tabidus, sibi pectus triplici vstione inussit, vlceraq; diu aperta seruauit: quo auxilio sanatus est. Habentibus quoque stomachum frigidum humidumque, & ab humorum defluxu, à flatibusq; multis vexatum, eo auxilio succurrunt. Hepar etiam ac lienem induratum, refrigeratumque multa cum vtilitate inurunt. Et in hydrope sub umbilico, sub hypochondrio sinistro. In doloribus dorsi, lumborum, colli, articulorumq; omnium hoc auxilium frequentant, in spina dorsi, lumbis, collo, & alijs partibus dolore cruciatis vstionem adhibentes. In tumoribus à crudis pituitosisq; humoribus obortis inustione vtuntur pro secreto. Demumq; hoc auxilium, quod citò multa mala sanet, inopum proprium esse affirmant. Hoc igitur

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tur est illorum propositum auxilium, quod multis alijs vtilitatem
 in morbis antiquis præferunt, de ipsoq; illi populi non parum ia-
 ctantur. *Gviland.* Gloriam hanc alijs concedant, satisq; eis
 sit tanti remedij commodo, ac beneficio uti posse. Vbi ex te nūc
 modum audiui, quo id genus remedij faciunt, fere præ tanta il-
 lorum doctrina obstupui. Etenim quod fortasè alij paruifacien-
 dum fore putarint, quippè ipsos inuolucrum ex linea petia cum
 gossypio pyramidaliforma paratum, acutiore altero eius extremo
 ignito, alteroque latiore parti vrendæ applicato, ac aprato, sinen-
 tes cutim inuri, non sine multa ratione ab ijs fieri existimo. Nam
 eos non uti ferro ignito, vel aliquo alio metallo, sed inuolucro ex
 gossypio, & linea petia parato, accenso, quod ignis cum sit in ma-
 teria rariori, clementius agat, alteret, ac resoluat, mitiusque dolo-
 rem ac inflammationem cuti, dum uritur, inferat, ex quo hic inu-
 rendi vsus non est apud ipsos ita horribilis, qualis est nostras.
 Ignito enim quouis metallo, intensissimus, ac intolerabilis dolor
 excitatur, qui ægrotos misere difacerat, ob quem dolorem hoc
 genus remedij nostri non immerito abhorrent. Materiam hanc
 vstionis creditur nouisse Polybus in lib. de affectionibus, quando
 in coxendico dolore, ac podagra scripserit, vstionem esse faciendā
 lino crudo. Censeo igitur illos rectius agere, quàm nostri, qui
 ferro ignito vtuntur, dum gossypio, atque lino ignito utentes, ut
 mitius in resolutione se gerant, neque ita partem vrendo inflam-
 ment, præfertimq; vbi nerui, tendinesq; reperiuntur, periculum si-
 quidem est, ex præualido igne ne multum lædantur. Sed maius
 artificium ex vrendi modo detego, aprantes cuti vrendæ alterum
 inuolucris extremum non ignitum vel succensum, atque alterum,
 quod *femicubiti* longitudine a cute distat, in primis succendentes
 igniunt. quo sane modo primo illos vrendam partem, non ignire
 apparet, ut nostri ferro cauterizantes facere solent, pessimeq; mea
 quidem sententia, quando subitaneas mutationes natura recte nõ
 ferat, uel etiam ab ijs non modice lædatur. Atque sensim ac sen-
 sim partem à succenso inuoluti extremi ad calorem disponi, atque
 ita calefieri, vt toto inuoluto cremato, igneque ad cutem deducto
 cutis prius calfacta, fereq; stuporem ex eo adepta, ignis incendium
 non omnino totum sentiat, neque ab eo admodum doleat, quòd
 etiam ignis incendium rarioris inuoluti substantiæ ratione, neque
 immodicum sit. Duo igitur ex huius præsidij operatione scitu
digna

digna animaduertuntur, quippè partem ab igne clementius inuri, atque ab ea haud immoderatum, qualis ex igniti ferri uftione sentitur, percipi dolorem, primum ab accensæ atque ignitæ raræ substantiæ, scilicet gossypij, & liniratione fit, atque secundum præcepto calore ex totius inuolucris combustione, quæ sensim ac sensim procedit, cute calorem stuporemque adepta, non ita acutè sentiente. Ex his hoc auxiliij genus facilius ægroti admittent, neque præ intensissimo dolore, qualem ferro factæ inuustiones inducere solent, ipsum abhorrebunt. ALPIN. Hac ratione ægroti facilius admittent uftionem non ferro, uel aliquo alio metallo, uel supra dicto inuoluto, sed medicamento ignea vi prædito, clam uftionem faciente præstitam, quando hoc nullo, uel saltem leuissimo dolore uftionem præstet, quo etiã remedio multi fonticulos apud nostros ufitatos factitæ solent. GUILAND. Nostri appellant hæc medicamenta caustica potestate, ueluti inuustiones actu dicuntur caustica, quæ tamen auxilia inter se non parum differre, medici omnes cognoscunt, quando ea minime urendo, roborèt partes ob ipsorum ueneficam naturam, calorem naturalem partis exoluentia: & hæc ipsum uiuicantia, humidumque excrementitium resoluentia, multum uitas partes roborent. ALPIN. Possunt itaque Aegyptij medici meritò tanti auxiliij cognitione, non parum gloriari, lætarique se his sæculis solos auxiliij huius usum, atque utilitatem præstare posse. GUILAND. Neque hoc uerum erit, quando neuiquam huius remedij inuentores fuerint, uel ipso soli ufi sint. Antiquis etenim ipsum probè fuisse cognitum, multorum testimonijs constat. Namque Hippoc. de capitis uftionibus in lib. 2. de morbis, in capite humoribus repleto post totius præstitam purgationem, ait:

„ Crustas octo capiti inurito, duas circa aures, duas in occipitio
 „ hinc atque ad ceruicis neruum duas, in naso circa angulos ocu-
 „ lorum. Venæ autem circa aures urendæ sunt, donec pulsare desi-
 „ nant. Ferramentis uero cuneoli forma paratis, obliquas uenas
 perurito. & in lib. de loc. in homine easdem capitis uftiones lau-
 dat, pro capitis dolore tollendo. Et Gal. in ijs, qui morbo laterali
 ægrotant, de hoc auxilio in 7. comm. aphor. ita dixit: Quos urere
 „ consuetos esse ueteres discere licet ex his, quæ dixit Plato Comi-
 „ cus de Cinesia, hisce uerbis: Post hæc Euagoræ filius Cinessas è
 „ morbo laterali aridus, puris expers, calamacea gerens crura, tabis
 „ nuncijs, plures escharis corpus inustus, in concionem prodijt.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Hippoc. etiam in præcitato libro de morb. laudat, ijs, quibus pulmones sunt inflammati, vt pectus, & dorsum inurant. *Ibidem*q; non minus in sputo sanguinis, priusquam ad puris sputum deuentum sit, vrendum esse pectus, atque dorsum ex vtroque latere memoriae prodidit. In suppuratis vero vtilem quoque esse vstionem in 7. lib. aph. docuit. nec non in lib. de internis affectibus idem confirmavit, quod etiam in 3. lib. de morb. apud ipsum legitur: præsertimq; vstiones ad eos morbos curandos propè septum transuersum fieri oportere meminit. In hepate vero indurato, vel inflammato, ita in lib. de inter. affect. scriptum reliquit, dicens: Si uero neque sic desinat, vrere oportet, quum maximum factum fuerit, & maxime eminuerit. Vrito autem per buxeos fusos in oleum feruens tinctos. Apponito autem donec tibi bene habere, & vstionem factam esse visum fuerit, aut per fungos octo crustas inurito. *Ibidem*q; in liene tumefacto faciendum esse docuit, his uerbis: Si vero ab his non melius habeat, splenem fungis vrito decem magnis crustis inustis, cum maximus fuerit splen, & maxime eleuatus. *Idem*q; in eodem libro pluries confirmat, atque docet. Ad articulos uero, qui ob multam humiditatem vel dolent, uel luxantur, vstionem fumino opere conducere scribit. Quod manifestissime apparet ex his, quæ apud ipsum leguntur in lib. de aere loc. & aq. in hunc modum: Magnum autem argumentum humiditatis corporum Scitharum hoc exhibeo. Multos enim ipsorum, præcipue qui Nomades sunt, reperias exustos humeros ac brachia habentes, manuumq; iuncturas, pectora, coxas, & lumbos, nullam sane aliam ob causam, nisi ob humoris, & mollitiei naturæ detractionem. Nam neq; arcus intendere, neque telum torquere possunt, præ impotentia humiditatis humororum. Quum autem vruntur, humor ipse à iuncturis exoluitur, fiuntq; corpora ipsorum validiora, melius nutriuntur, & magis redduntur articulorum vsu potentia. Particulatim uero in coxendico dolore in lib. 7. apho. ait: Quibuscumq; a coxendico dolore molestatis diuturno excidit coxa, ijs crus tabescit, & claudicant si non vrantur. In hisque malis utilitatem ex vstione Gal. in comm. hisce uerbis comprehendit, dicens: Cum ipse suadeat aduri coxam, sicut in lib. de artic. docebat, vt & id, quod mucosum est absumatur, & laxitas cutis, ad quam articulus lubricat magis ex adustione contracta, arctet, ac prohibeat articulum transponi. Et in lib. de internis affect. Hippoc.

poc. ait, in coxendico dolore esse crus urendum multis, atque profundis inustionibus. Atque in lib. de affect. quem Polybi Gal. esse autumat, legitur crus esse inurendum lino crudo. Hoc idem ex Græcis Paulus in lib. 3. confirmat his utique uerbis: Quare cum
 ,, vitium longius se prorogat, articulum tribus, quatuorve locis urendis
 ,, re oportet, ut in chyrurgia dicetur, ac compluribus diebus ulcer
 ,, ra ad aperta, sine cicatrice seruare, quod clarius docet etiam in sexto
 ,, libro. Cornelius Celsus ex latinis in lib. 4. fluxæ medicinæ scribens de
 ,, coxendico dolore ait: Vltimum est, & in ueteribus quoque morbis
 ,, efficacissimum, tribus aut quatuor locis super coxam cutem
 ,, candentibus ferramentis exulcerare, & genuum inueteratos dolores
 ,, uix citra ustionem finiri. In podagra uero uenas paulo supra pollicis
 ,, digiti articulum, uel nodum inuri oportere lino crudo Auctor lib. de
 ,, affect. nobis prodidit. Quod Aetius in lib. 12. ubi scribit de articulo-
 ,, rum morbis planè confirmat. Quem locum hic non inutiliter referendum
 ,, esse duxi, quia ad omnium articulo-
 ,, rum dolentium curationem mirifice faciat. Ibi itaque ab ipso literis
 ,, tradita, hæc existunt. Crustas igitur inurere oportet aliquas quidem
 ,, paulo altius loco fluore infestato, aliquas uero propius, atque id
 ,, cauterijs facere præstat, aut si id æger ferre recuset, cum
 ,, medicamentis, longe autem præstantior est cauteriorum usus, nam &
 ,, citius, & siccius perurunt. In uniuersum uero pedibus ex fluxu
 ,, infestatis, loci circa utrumq; talum forinsecus, & intrinsecus
 ,, inurendi sunt, cauterijs iuxta magnas ibidem sitas uenas ad motis,
 ,, paulo altius supra talorum locum. Inurendus item locus inter
 ,, magnum pedis digitum, & eum, qui ei proximus est, medius, ubi
 ,, sane uenæ magis tumefactæ conspiciuntur, præsertim ex eis maxime.
 ,, Quibusdam autem & articulos ipsos exurere expedit, quum
 ,, submucidi ualde conspiciuntur, priusquam durities ad modum
 ,, toforum in eis generetur. Sciendum tamen inquit Rufus, quod
 ,, in articulo- rum submucidorum perustione ulcera ægre curabilia
 ,, oboriuntur, uerum ubi cicatrices coaluerint, maximum robur
 ,, ipsis articulis præbent, ut non amplius ad suscipiendum influentia
 ,, excrementa sint apti. Hæc q; ac multa alia multi antiqui medici
 ,, de ustionum utilitate, & usu scripsere. omitto multos alios ex
 ,, Arabum schola, ueluti Haly Abb. atque alios, quos hæc eadem
 ,, cognouisse ex ipsorum scriptis constat. Non tamen modum
 ,, inurendi, qualem Aegyptij frequentant, ullum antiquorum,

uel iniorum medicorum cognouisse comperi. Nisi dixeris Auctorem lib. de affectio. tali experientia aliquando vsum fuisse; cum ad coxendicum dolorem, & ad podagram, inustionem lino crudo faciendam tradiderit. At isti non lino crudo, sed cocto, atque gossypio id praesidij genus exercent. Audio etiam Barbaros, multos urere solis petijs lineis coctis simul glomeratis, & inustis.

ALPIN. Fortasse hoc auxilium non videtur omnino tutum, quando apud Hippoc. lib. 5. epidemiorum legatur, Eupoleum coxendico morbo afflictum, ex multis magnis inustionibus supra coxam factis interiisse. GUILAND. Respondet eius libri Auctor, & recte sane, Eupoleum mortuum fuisse, a magnitudine, & multitudine vlcera, atque ex virium imbecillitate, quae morbo admodum imbecillae redditae, tam grande remedium ferre non poterant. Sed his nunc finem imponamus.

ALPIN. Quin huic de vstione sermone paulisper adhuc immoremur, siquidem ea gens hoc praesidio familiarissime ad empyos, hydropicos, herniosos, atque ad omnes frigidos tumores utuntur. GUILAND. Age igitur aliquid hac de re, si quid habes, afferas. ALPIN. Vstione utuntur in suppuratis, quos Empyos Graeci uocant, hydropicis, herniosis, atque in frigidis omnibus tumoribus. Qui pectus, ac dorsum inurere solent, tribus uel quinque vstionibus inflicis, modo antea narrato, eo auxilio multi suppurati sanitati fuere restituti, nam per factas inustiones pus continue resudabat, quousque totum uacuatum fuerat. Hic modus non admodum periculosus est, quoniam modicum sic puris sensim, ac sensim transmittitur, & uacuat. Recte quoque Hippoc. hi sequuntur in copia puris educenda, qui in lib. 6. aph. scripsit. Quicumque suppurati aut, aquam intercutem patientes uruntur, aut secantur: si pus, aut aqua uniuersim effluerit, omnes moriuntur. In pectoris, pulmonumque inflammationibus, atque in tumoribus frigidis, & non minus in anhelosis ex frigida temperie, frigidoque humore, vstione utuntur, quem vsum in ijs morbis Hippoc. in libro de morbis, & de internis affectis docuit. Vtuntur hydropicos aqua affectos, multis in locis, quorum alij sub umbilico in tribus locis, aperta vlcera seruantes, ut per ea aqua ex sudare queat, alij in stomacho, liene, hepate, atque sub umbilico inustiones infligentes, utuntur in plerisque vstione praeparata, atque in multis etiam medicamento potestate urendi praedito; alij sub clauiculis pedum, atque alij supra genu intus extraque inuren-

inurentes, vlcera aliquandiù aperta feruantes. Alij etiam tibias eo modo inurunt, vel ueficant, vesicisq̄ue ex istis ulcera eodem modo faciunt, per quæ paulatim aquam vniuersam uacuant. His omnibus inustionibus hydropem ascitem sanant. itidemque hernias aquosas, atque etiam carnosas, de aquosis mirum non est, si inustione ea, quæ cum actu est, tū potentia, sanentur, quando aqua eo auxilio absumatur, sed carnosas etiam eo auxilio curatas in multis fuisse hernias vidi, quemadmodum & tumores omnes frigidos Oedematosos, atque scirrhosos. GVILAND. Quid de cancerosis obseruasti? ALPIN. Paucos eo auxilio curari, nisi in principio, ubi neque occulti, neque magni tumores sint. Scirrhos uerò ex phlegmate crasso obortos eo auxilio tolli, certum est. Sed de vitionibus iam satis, etenim de ijs multa locuti sumus, eaq̄; attulimus, quæ etiam apud Hippocratem, Galenum, Auicennam, atq̄; alios grauissimos medicos passim leguntur. Ad nonnullas alias administrationes chyrgicas iam transeamus, in primisque ne hydropicorum, empyorum, herniosorumque alijs remedijs desperata salus, sectione aliquando multis restituta in obliuionem abeat, de ea sectione aliquid prodam, ac interea de nobilissimo modo,

quo illi lapides è vesica sine vlla incisione educunt, de-
 que ridiculo experimento, quo dysentericos fluxus
 sanare autumant. GVILAND. Multam tibi gra-
 tiam habeo, qui hæc etiam proferre in me-
 dium velis, non inutilem fore
 mihi hunc tuum sermonem
 spero, quamobrem ex-
 pecto, quid lo-
 quaris.



De sectione, qua in hydropicis, & suppuratis Aegyptij vtuntur. Cap. XIII.

ALPINVS.

VRANT etiam non raro hydropicos, sectione aquam educentes, quorum varij varias sectiones ad id celebrant, alij siquidem sub umbilico per tres digitos versus partem, a qua hydropis ortum duxit, terna vulnera infligunt. Atque alij paruis scarificationibus ventrem tumidum scarificant, per quas aqua paulatim exit. Alij uero tutius supra, uel infra pedum clauiculam intus extraq; binas adigunt sectiones, per quas commode, sensimq; ac sensim aqua educitur. Quo sane modo sectionis aliquos ab hydrope effatu digna sanatos obseruauit. Sed periculum tamen est, ne à lōgo aquæ ad eas sectiones defluxu illiusce partis, tum ulcera aperta, tum cæterę alię partes mortuo ferè calore in cancrenas mutantur. Mulierem etenim Venetijs vidi, ijs sectionibus omnino ab hydrope sanatam, & paulo post vlcera illa in cancrenas degenerasse, à quibus gracillima mortua est. *GVILAN.* Nouum illud remedium non est, quando omnibus antiquis medicis, iunioribusq; non minus probè notum fuisse, multorum scriptis planè constet. Hippocrati enim id notum, aphorismus vigesimus sexti libri certe explicat, Cuius uerba hæc sunt: Quicumque
 ,, suppurati, aut aquam inter cutem patientes vruntur, aut secantur
 ,, si pus, aut aqua vniuersim affluerit, omnes moriuntur. Et in lib.
 ,, de loc. in homine hæc leguntur. Ceterum in puero hydropem sic
 ,, curare oportet. Partes tumidæ, & aqua plenę aperiendę sunt scal
 ,, pello & frequenter, ac parum educendum est. Educendum autem
 ,, est à singulis corporis partibus, & fomentis utendum, & semper
 ,, locum apertum, unde eduxeris calfactorio medicamento illines.
 ,, In lib. uero de affect. ubi curationem hydropis recenset, idem con
 ,, firmavit, dicens: Si igitur a pharmacis, & alia uictus ratione eger
 ,, vtilitatem percipiat, & uenter ipsius euacuatur, bene est: sin minus
 ,, sectione facta aquam emittat. secatur autem vel iuxta umbilicum
 ,, vel retro iuxta lumbos. Gal. etiam de hoc auxilio multis in locis
 ,, meminit, sed clare satis in comm. 6. aphorism. cum dixit: In ijs au- aph. 27.
 ,, tem, qui aquam intercutem patiuntur, illę, quæ a Græcis paracen
 ,, teses

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 30.

cap. 21.

lib. 6.
cap. 50.
lib. 10.
cap. 20.

reses, id est punctiones nominantur, magis quam vstiones, medicis sunt consuetæ. In lib. uero de compos. medicam. secundum loc. 9. hæc ita etiam scripta de hydropicorum curatione, ex Archigene
 ,, reliquit: Scarificatis item ipsorum talis, & vulnusculis impactis
 ,, ipsos in ferculo, aut lectica gestato, ac circumuehito: multus enim humor hoc modo ipsis profluere solet. Quam curationem ad un-
 ,, guem ferè meminit Celsus in lib. 3. ubi scripsit: incidendum quo-
 ,, que super talum quatuor fere digitis ex parte interiore, qua per aliquot dies frequens humor feratur. Et Paulus, & Aetius prolixè satis huiusce remedij vsum ac administrationem prodiderunt, præsertimque Aetius, ex quo quisque nostrum poterit sectionis in hydropè rationem habere. Arabes etiam omnes eodem modo sepe hydropem ascitem, atque leucophlegmatiam curandam esse nobis tradiderunt, ut apud Auicennam, Albucasim, Haly, atque Rasim legere possumus. Antiquis igitur medicis id auxiliij genus notissimum fuit, & non modo ad duas hydropis differentias, quipè ad ascitem, & anafaream, vel leucophlegmatiam, verum etiam ad hernias aquosas, & ad omnes aqueos tumores. Herniæ aquosæ tutissime hac sectione ab omnibus curantur. Quod autè cognoscatur hoc remedium pro hydropis curatione etiam ab omnibus iunioribus, atque præsentis temporis medicis, id ut manifestum omitto. Non est itaque remedium hoc tantum Aegyptiorum, sed omnium ferè aliarum nationum, ad id mali inuentum. Non est tamen admodum in frequenti vsum, tum quia, ut rectè monent optimi medici, post alia omnia auxilia tentandum est, tum etiam quia rarò eo hydropici iuuantur. ALPIN. In Aegypto est satis familiaris sectio hæc apud plerosq; prope talum, supra cauculas administrata, tum in ascite, tum leucophlegmatia, in utraque enim diu apertis vulnusculis adseruatis, humor omnis uacuatur, atque ex ea vacuatione humoris non minus sublata causa, a qua hydrops originem dixit, aliquot sanatos vidi, nullum vero secto ventre, quamquam ibi audierim à multis, per eam sectionem aliquot sanatos fuisse. Plerique vero tutiorem esse scarificationem malleoli affirmant, atque sub talo, in parte enim interiore duas scarificationes alte infligunt, atque vnam in exteriori, per quas qualescumque tumidissimum corpus commode exsiccare, certum est, nõ semelque ego inspexi. Hac uero sectione plerosque sanari arbitror, si in principio, vel non longe ab eo secentur. Quo tempore
 vires

vires validæ existunt, cōmodèq; talem aquæ vacuationē egroti fe-
 ,, rūt. Quod rectè Hippocratē in 6. epidem. nos commonuisse Pallā
 ,, dius in eius Commentario prodidit: siquidem Hippoc. ait: Aqua
 ,, suffolos celeriter secare oportet; tabescentes statim vrere. Nostri
 ,, uerò sectione vti solent, iam destitutis egrotis omni spe salutis, quo
 tempore vires tale remedium non patiuntur. Vnum ex illorum
 observationem addo, quippe multos insigni uentris tumo-
 re eo modo omnino curatos, vlcerebus tamen ac pedibus ipsis in
 cancrenam versis obiisse, quod non aliunde illis accidisse arbitror,
 quàm, quòd vlcera illa atque partes item proximæ ex larga aquę
 fluxione diu eas partes ledente, atque refrigerante, calore multum
 diminuto, facile in Cancreham labuntur. eaq; causa doctissime Hip-
 pocratem vel auctorem lib. de locis in homine, post sectionem, a-
 ,, quæq; educationem, hæc etiam addidisse existimo, & semper locum
 ,, apertum vnde eduxeris, calfactorio medicamento illines. Quo ca-
 lido medicamento non alia ratione vlcera fouenda esse statuit, nisi
 vt calor naturalis conseruetur, neq; a fluxione frigida ullo pacto
 extinguatur. Quod Aegiptij non animaduertentes, sæpe infelicis
 successus causæ existunt, eorumq; auxilio hydrope homines sana-
 ti, sæpe alterius morbi causa moriuntur. sed iam tempus est, vt ad
 supparatorum curationem, quam itidem sectione non raro admi-
 nistrant, sermonem conuertamus, de hydrope satis super-
 que locuti G V I L A N D. Rectè putas, quando, ut audio, homi-
 nes suppuratos non minus secare, quam vrere ipsi soleant. Opera-
 tio sanè valde celebris, quę magno etiam periculo non vacat. A L-
 F I N. Cum illi viderint pleuriticum, vel peripneumonicum, mul-
 tum, vt par esset, non expuere, doloremq; cum febre perseuerare, at
 que cætera alia symptomata, pus fieri arbitrantur. neq; immeritò
 cum in ijs morbis si tussi non purgantur, contenti in pulmonibus
 humores suppurentur. Quod Hippoc. his verbis docuisse visus est,
 ,, Quicunq; morbo laterali laborantes, in quatuordecim diebus non
 ,, repurgantur, ij ad suppurationem vertuntur. Ex pondere in latere
 ,, percepto, & fluctuatione obseruata, mitiorique dolore effecto, cū
 difficili respiratione suppurationem certam intelligunt. Quam sta-
 tim tollere sectione conatur, neq; dant ad id perficiendum induci-
 as, secant vero plerunq; latus sinistrum inter costas spurias, propè
 septum transuersum, pleriq; tamen inter secundam ac tertiam co-
 stam phlebotomo perforat, atq; per intromissam in uulnere cannu-
 lam

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

lam argenteam modicum puris educunt, eamq; quantitatem, quā
 suppurati vires commode patiuntur, omniq; pure educto, vulnus
 exsiccantibus sanant. Qui inter secundam & tertiam costam perfo-
 rant, rectius ac tutius rem transigere putant, vt totum pus, quod ad
 septum transuersum grauitate residet, commode vacuetur. Ceterū
 alij ipforum septum transuersum lēdi phlebotomo formidantes
 partem ab eo magis distantem, seligunt, quare ex ipsis omnes secāt
 inter tertiam & quartam costā. Atq; hic est vsus secandi empyos,
 vel suppuratos, quo Aegyptij multos sanatos fuisse prædicant. **Gal-**
LAND. Vsus hic, ex sententia etiam priscorum medicorum, qui
 summe hunc modum empyos perforandi commendarunt, non
 est spernendus. Hippocrates enim in lib. 2. de morbo ipsum clarif-
 ,, simis verbis hunc in modum docuit: Hunc vbi decimus quintus ab
 ,, eruptione dies adest, multa calida lotum in sella firma collocato,
 ,, & alius quidem manus ipsius teneat: tu vero humerum concutito,
 ,, vt audias in vtrum latus affectio strepitum edat. Optandum autem
 ,, in sinistrum. Hunc ipsum igitur locum feces, minus enim lethali-
 ,, lis est. Si vero crassitudine, ac copia strepitum non edat, quo ipsum
 ,, cognoscere possis (nam hoc aliquando contingit) vtrum latus tu-
 ,, muerit, ac magis doluerit, hoc infimo secato retro tumorem ma-
 ,, gis, quā ante ipsum, quo puris exitus facilem fluxionem habe-
 ,, at. Secato autem inter costas per nouaculam primum cutem, de-
 ,, inde scalpello acuto, quod panniculo sit obligatum, ita, ut summa
 ,, ipsius pars ad vnguis magni digiti mensuram expedite restet, quā
 ,, intromittas, postea emissio pure quantum visum fuerit, vulnus lina-
 ,, mento ex lino crudo alligato, foras propendente filo, concludito
 ,, & quotidie semel pus educito. postquā autē decimus affuerit dies
 ,, omni pure emissio linamentum ex linteo indito. Apud multos et
 ,, alios grauissimos, medicos tale præsidium ad suppuratos, quibus
 ,, nulla spes salutis reliqua erat, laudatum atq; celebratum reperias.
 Veruntamen empyos tutius magis vstione curari posse Gal. tradi-
 dit, hisq; proprie vstionem conuenire, veluti hydropicis sectionē.
 Rarò etenim in curandis suppuratis sectionis meminit, sed magis
 vstionis Quod etiam ex traditis in comm. 6. aph. Hippoc. facile
 ,, aph. 77. ,, confirmatur, ibi enim scripsit: Vstione igitur indigent, qui pluri-
 ,, mum habent pus, adeo, ut desperent per spuitiones posse expurga-
 ,, ri. Nos vero ipsos & difficultas anhelitus vehementer infestas ex
 ,, loci angustia, quæ etiam nos cogit, vt eos vranus, in comm. etiam
7. aphorism.

7. aphorism. veteres vrere suppuratos consueuisse, prodidit. Hippocratesq; in 6. epidem, dixit: tabescentes statim vrere oportere. Quare in ijs tutiorem esse vstionis, quam sectionis vsum putauerim, quanquam me non lateat apud Hippoc. præsertim, vtraq; auxilia pro illo affectu vstata fuisse. ut ex 6. lib. aphorism. atq; ex 7. apparet, atq; adeo, in pluribus alijs locis. Arabibus quoq; multis hoc remedij genus cognitum sane fuit. ALPIN. Vbi puris multum non est, vstio accommodatior videtur, quæ reuera, vt illi affirmant eos tuto magis quam sectio sanat. Sed puris immoderata copia thoracé obsidente, vstionem rectè sanare raro obseruatum est, quos si curare velint, sectione vti debent, qua totum pus vacuatur. Vtrumq; tamen remedium pro eodem affectu apud eos familiare est, sectioneq; vstio familiarior. Nam formidant & ipsorum multi sectionem, de qua satis locuti sumus, proinde ad alia orationem nostram traducamus.

De lapidis è vesica extractione absq; vlla incisione apud Aegyptios frequentata, & de dysenteriacuratione empirica. Cap. XLIII.

G V I L A N D I N V S.



P T A R E M priusquam de alijs sermonem haberes, vt modû, quo audio, Aegyptios lapides è vesica absq; vlla incisione extrahere nunc mihi explicares. summę enim vtilitati huius actionis cognitionem nostratibus medicis fore existimo, auide igitur id, quonam modo se habeat, audire expecto. ALPIN. Certe hic modus extrahendi lapides è vesica valde utilis est, eo quòd nulla incisione operetur. Extrahunt lapides è vesica colem in primis ventro replentes, atq; cum eo os etiam vesica dilatantes, atq; laxantes, vt os vesicæ lapis facile meare possit, colisque dilatatum & ampliatum meatum, ex quo ipsos lapides vento subreptos foras extrahunt, ipso continuo toto violenter euocato. G V I L A N D. Haud probe intellexi quid dixeris, usq; adeo obscura oratione vsus es. Duo tamen mihi videris dixisse, quorum alterum est, illiusce regionis medicos, lapides è vesica extrahere volentes, in primis colis vesicæq; meatum vento laxare ac dilatare, per quem

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

quem commodè lapides exire possunt, atq; eosdem lapides vento eodem foras educi, an non hæc dixit? **ALPIN.** Planè eadem, sed quid te dubij caput. **GUILAND.** Quoniam vix credere possum os vesicæ, colisq; meatum tantum dilatari ac ampliari posse, vt magni lapides in vesica contenti, qui magnæ nucis instar sæpe cernuntur, commodè exire queant. ex quo dubia fit apud me ea lapidum educatione, quo nam pacto ita possit administrari, maxime cum tu etiam affirmaueris, eos vento subrepi, forasq; educi, quod mihi haud fieri posse videtur. **ALPIN.** Vtrumq; verum esse cognosces, neq; omnino à veritate id alienū putaueris, os vesicæ, colisq; eo modo dilatari posse, quando neruosa, ac pelliculosa substantia illi meatus contentent. Admirandum magis existimare debemus, Vteri os in mulieribus neruosum durum, atq; ita angustum, tempore partus tantum ampliari ac augeri, vt fœtus per ipsum exeat, atq; foras propellatur. Vnum hoc scio, me colis meatū ita dilatatum inspexisse, vt per eum facile magna auellana transijisset. At vtilius erit, vt nunc modum ostendam, quo ad extrahendum lapidem ij vtī soleāt. **GUILAND.** Hac eadem de causa apertis auribus tuum hunc sermonem expecto. **ALPIN.** Eo tempore, quo ego in Aegypto moram faciebam, Arabs quidam Haly vocatus ad extrahendos lapides sine incisione celeberrimus erat, quem ego sane cuidam duci Turcarū Horam Bei vocato multos lapides extraxisse uidi. Quo in opere absoluendo ille ligneam cannulam accipiebat, longitudine octo digitorum, & latitudine digiti policis, Quam colis canali admovebat, fortiterq; insufflabat, atq; ne flatus ad interiora perueniret, altera manu ex remum pendendi perstringebat, foramen deinde cannule claudebat, vt virgam canalis intumesceret, & latior fieret, ac appareret. Quo facto minister digito in ano posito, lapidem paulatim deducebat, atq; in eius extremum deducebat. Qui ubi perputio lapidem appropinquasse sentiebat, cannulam à vii ge canali fortiter impetuq; amouebat, ut magna dactilitate lapis ad nucleoli oliuæ magnitudinem fuerit extractus, & ego interfui huic duci Turcarum, & postea duobus item Iudeis, quorum alter puer erat, cui octo lapillos extraxit, & alter adultus, cui extraxit lapidem ad magnæ oliuæ magnitudinem. Hicq; est extrahendi lapidem è vesica modus, quo utebatur ille medicus Arabs. Audiui tamen alios etiam ibi esse, qui alio etiam modo lapidem extrahebant, quem modum nunquā ab aliquo, quandiu Cayrum habitauerim, potui

cogno-

cognoscere. Cum vero GENVAE pro Illustris. ac Excellentissimi.
 Ioan. Andrea Auria Melphorum Principe, atque Philippi Hispaniarum
 Regis, maritimæ Classis præfecto medicinam facerem, atque hæc
 mea scripta reuiderem, Octavius Roueretus Medicus Doctissimus,
 mecū multo amore coniunctus, quiq; post me in Aegypto pro
 natione Veneta, medicinam multa cum laude faciebat, extrahendi
 lapidem hunc modum à priori satis diuersum mihi literis
 significauit, his verbis. Aliud etiam satis scitu dignum, tuæ
 Excel. narrare non omitam, estq; modus aliquis è vesica lapidē
 extrahendi sine incisione, hic à quodam Arabe viro Christiano Sa-
 ietico ad quendam Christianū Cophtum vocatum, ab hinc non-
 nullos menses operatus. Atque is est huiusmodi. Hic habet
 quasdam cannulas vnā maiorem altera, in modum musici instru-
 menti Syringæ appellati, è substantia Cartilaginea, quæ facile di-
 latatur. Harumq; graciliorem in virgæ canalem intromittit, fi-
 gitq; quousque ad vesicam peruenerit, moxq; ore insufflando ip-
 sam inflat quantam plus potest, posteaq; hæc maiorem, vel crassio-
 rem introducit, insufflandoq; inflat eodem modo, & post tertiam,
 vel etiam quartam omnium maximam. Et cum sic ijs virgam di-
 latauerit, vt putet viam canalis fuisse sufficienter dilatatam, per
 eamq; lapidem exire posse, Aegrotō in primis commode colloca-
 to, digitoq; in anſo posito, lapidem ad collum vesicæ vbi maioris
 cannulæ extremitas peruenit, deducit, in cannulam lapidem con-
 ducere conatur. Quo factō altero cannulæ meatu ore excepto
 conatur spiritum ad se trahendo, lapidem simul trahere, qui si ni-
 mis crassus sit, sæpe rumpitur, atque infrustra attrahitur, vt luti con-
 tigit supradictō viro Cophto. Cui frustum, & reliquum lapidis
 admodum crassum, & durum, intus remansit, non eductū. Hic mo-
 dus scitu est facilis, atque ab alio fortassis medico exercitatori, &
 acutiori multo plus facilitari poterit, ac in meliorem atque vtilio-
 rem vsum reduci, quòd multorum ab eo malo hominum infortu-
 natorum auxilio summæ efflagitandum ac expectandum esset. Ha-
 ctenus Roueretus. Ex his igitur cogito te rectè audiuisse binos
 hos modos, quibus Aegyptij ad extrahendos lapides è vesica vtun-
 tur. Addo aliam operationem, quam pro secreto in dysentericis
 cunficiunt, quæ res cum ratione, vt arbitror; demonstrari non pos-
 sit, tibi, qui omnia ex suis causis spectare soles haud facile suadebi-
 tur, sed cum ego vna cum alijs sæpe viderim ex illa operatione em-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

pirica fluxus dysentericos interdum curatos fuisse, non sinam te hinc aures ad alia retrahere, priusquam hanc quoque audieris. Illi siquidem empirici hoc pacto fluxus dysentericos sanant, illosque præsertim, qui diuturniores facti sunt, minimeque alijs remedijs cesserunt. Quod ut efficiant primo hypochondria manibus molli- ter siccant, atque mox sesamino oleo, vel amygdalino dulci ea inungunt, digitoq; postea intra vmbilicū posito, ipsum pluries cir- cumuertūt. terq; mane ieiunis ea re repetita, aliquos dysentericos sanitati fuisse restitutos memini, hocq; genus remedij familiaris- simū apud multos existit, qui varijs alijs remedijs ad dysenteriam inutiliter tentatis, ad hoc veluti ad sacrum confugiunt. Pauci ta- men existunt, qui rectè hanc moliri circumuolutionem vmbilici sciant. **G V I L A N D.** Secretum, teq; vnà ridendum censeo, qui ipsum non modo verum credideris, verum etiam alijs confirmes. Casu siquidem arbitror, (si aliquis tamen vnquam eo modo sit sa- natus,) accidisse, ut inde aliquis à dysenteria sanatus fuerit, veluti accidit, ut Socrate ambulante tonaret, hocq; experimentum ex ijs est, quæ eum nullam in se rationem habeant, nullo pacto sunt cre- denda. Ni dixeris, eos defendendo, frictione hypochondriorum, atque inunctione iuuari hepar, vel aliquod aliud membrum sub ip- so locatum, quod biliosum humorem tenuissimum atque acrem, acrimonia, vel salidine intestina abradentem, vel exedentem, flu- xum gigneret, ad intestinaq; ipsa demandaret, vel humorem illum tenuissimum ea frictione, & inunctione digestum resolui, vel eius fluxionem ad intestina, diuerſi, vel vmbilici illa præstita digito cir- cumuolutione motionevè, intestina mota in meliorem situm mu- tari, ex quo non sint fluxioni ita obnoxia. Sed de alijs loquamur. **A L P I N.** Melicerides, Stheatomata, atheromataq; vocatos tumo- res, atque etiam strumas optimè secant, radicem auellentes. Car- nem etiam, quæ palpebris adnascitur, maxima elegantia abigunt, palpebras in primis secando, & postea sectionem consuantes, & conglutinantes. Sed postquam de his à nobis satis dictum est, de dulcium balneorū vsu, quo non secus quàm priscis sæculis, vtun- tur, atque de frictionibus, & vomitibus, qui in balneis fiunt, dicen- dum est. **G V I L A N D.** De his quoque libentissime nunc te au- diam, horumq; sermo mihi erit gratissimus, neque minorem nobis afferre posse vtilitatem arbitror, quòd hoc genus remedij apud nos minime nunc sit in vsu, atque etiam quia ipso pluribus morbis me-
deri

deri ab antiquis proditum sit. proinde ut de eo loquaris nunc à te vehementer peto.

De usu dulcium apud Aegyptios balneorum.

Cap. XVI.

ALPIN. GVILANDVS.

QUAEADMODVM populi frigidarum regionum multa habent, quibus ad calorem conciliandum familiarissime, uti solent, ita calidarum, ad refrigeranda corpora multis itidem vtuntur. Ex quibus Aegyptij inter multa ad id excogitata, qualia sunt fontes multi, domorum tubæ superius recitatae, ad ipsarum refrigerationem inuentæ, terrenæq; habitationes, balnea quoque ex dulci aqua parata, in usu habent frequentissimo, tum ad refrigeranda corpora, tum ad varium illorum ornatum. GVILAND. Arte illa ibi parari existimo, quando Aegyptus (ut audio) sponte natis balneis nunc planè careat. Proinde si ita est, ea mihi sedulo narrato. Atque an ex aqua simplici, qualia priscis antiquis medicis in usu fuerant, an potius medicata illa parentur. ALPIN. Arte sanè ab illis parantur, ex dulciq; aqua Nili fluminis clarifac-ta, eaq; simplici, minimeq; medicamentis alterata. Sed in primis balneorum loca tibi in memoriam reuocanda censeo, si quidem te olim Cayri, ac Alexandriae, cum tu ea loca inuisisses, multas, fereq; inumeras ædes magnifice pro balneorum usu constructas, inspe-xisse intellexerim. Dicam præterea quot, ac qualibus cameris siue cellis ea constent, atque aerem in singulis quomodo illi calefaci-ant, qualisque calor eo in aere sentiatur. GVILAND. Domus ea balneorum, si rectè memini, multis cellis inter se distinctis constru-ctæ erant, in quibus homines sudabant, fricabantur, atque lauaban-tur. Per magnaq; in ipsarum medio tanquam in domus centro cel-la extabat, in qua homines lauandi nudabatur, vestesq; omnes re-ponebant. quam spoliarium vel Apodyterium nostri appellant. Aliæ vero cellæ omnes ea causa constructæ erant, ut in ijs lauren-tur: spoliarij q; aer temperate calidus est, atq; humidus, ipseq; alia-rum cellarum calidior ita, ut variæ cameræ varium aerem quo ad calorem haberent. ALPIN. Rectè meministi, innumeras perm a-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

gnas ædes ibi pro balneis paratas spectari, multis varijsq; cameris inter se distinctis, præditas, eodemq; modo vt tu dixisti, constructas atque ordinatas, vt in qualibet camera idoneus, quoad caliditatem, aer esset pro variorum corporum vsu vario paratus. Namque varia hypocausta, siue camerae varium, quoad caliditatem, aerem habent, vt varijs corporum temperamentis auxilio sint. Nam factæ sunt pauimentis marmoreis, emblemate constructis; duoq; labra marmorea quilibet illorum locorum obtinet, in quâ aqua ex alto decidit. Tectum siue culmen illa habent orbiculari forma, ex vitreis laminibus perbellè laboratum, vndiq; conclusum, ne aer aliqua ingrediatur. Hypocausta illa calfaciunt calentis aquæ vapore in singularum labra elabentis. Non enim, vt nostri igne illorum balneorum aerem calfaciunt, sed humidis calidisque aquæ calidæ vaporibus loca illa complentibus. **G V I L A N.** Cum varia corpora varijs indigeant balneis, quippè ipsorum alia multum calidis, & alia moderatè, aliaque tepidis, atque demum alia etiam frigidis, qualia hæcætorum esse Gal. in lib. 7. meth. med. scriptum reliquit, quæso an non illa omnes has partes obtinet, quippè vt corpora varijs illis modis alterare queant? **A L P I N.** Balnea illa calida, tepida, frigidaq; quolibet tempore, quando quis velit ibi reperiet. Sed plerumq; ea balnea sunt temperatè calida, quando quidem precipuus vsus sit, apud plerosq; ad refrigeranda, humectanda, euacuanda atque mundanda corpora. **G V I L A N D.** Recta sanè ratione calidarum regionum incolæ tepida balnea ex dulci aqua parata cupere dicendum est, quando ob aeris ambientis insignem caliditatem corpora inflamentur, arefcentq; quæ vtique dulci aqua irrigata, ac humectata refrigerantur, & humectantur, cutisq; eorundem corporum meatus relaxantur, densatque aperiuntur, exindiq; naturalis calor per eos diffatur, refrigeriumq; capit. Sed his obiter dictis, cupio ex te audire omnes illorum balneorum vsus apud eos populos frequentatos. **A L P I N.** Balneis illis ea gens vititur ad corporis ornatum, atque ad multos morbos ex plenitudine humorum prohibendos, demumq; ad multos variosq; abortos etiam morbos abigendos. Hos vero omnes vsus tibi ordine libenter narrabo, ab eorundem vsu ornatus gratia comparato, exordiens. **G V I L A N D.** Atque ego libentissimè hac de re te dicentem audiam.

*De usu balneorum dulcium pro ornatu corporum,
atque quid mulieres, ad pinguefacien-
da corpora in ipsis moliantur.*

Cap. XV.

ALPINS.

APVLERIBVS, quæ Aegyptijs ferè toto anno, ventorum, terræq; siccitatis occasione perpetuo familiares existunt, atque ab assiduis sudoribus, quibus cœli calore omnia corpora continuè abundant, illuuiæq; quadam immunda redduntur, atque foetentia, ex quo pleraque ipsorum, & foetere & pediculis abundare solent, Balneis omnes hi populi vtuntur familiarissime, pro corporum abstersione, maximeque mulieres, quibus curæ magis est corpora ipsarum, pulchriora facere ipsorum illuuiem, & foetorem corrigentes, vt cariores sint suis viris. Eæ etenim sæpissimè corpora in ijs lauant, & mundant ab illuuiè, perlotaq; varijs ornât odoribus, vt rectè vnguentis oleant. Ac veluti Italæ mulieres, atque aliarum multarû etiam nationum ad capillorum, facieique cultum omne adhibent studium, ita Aegyptiæ capillorum cultum negligunt, ex consuetudine omnes capillos in bursam seriro panno paratâ cœcludentes, ac ad pudendum, abditarumq; corporis partium ornatum omnem diligentiam adhibent. Pudendis igitur tota cura in balneis ab ijs adhibetur. Ea siquidem in primis lauant, pilisque nudant, locaque pudendorum perpetuo glabra gestant, turpeque ibi est mulierem pilis obfitam vuluam habere. Demum lotas eas partes, glabrasque effectas varijs vnguētis etiam exornant, Musco, scilicet, Ambra, Aloe, Zebet, sumptum ferre potentes, aliæque alijs vnguentis rectè olentibus, quæ ibi uiliori pretio ubique uenduntur. Copia unguentorum ferè incredibilis in vuluæ ornatu, eiusque corrigendo foetore, ac ad coeuntibus uoluptatem conciliandam, ibi cōtinuè dissipatur. GUILAND. Quæque regio suos mores habet, ibique omnes nimis libere Venere utuntur. Sed quid? nonne aliud in balneis ijs præter ornatû moliantur? ALPIN. Multæ etiam pin-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

guedinem in ijs procurant. gracilesque præsertim, ita ibi carnis vitium hominum medullas inuasit, quando mulieres, quo carnosiores, & pinguiores sint, cò libentius à viris expeti putent. Ex quo ibi plurimas pinguiſſimas reperies. quid turpius corporum obæſitate ob ſceleſtiſſimum carnis vitium, effrenemq; libidinè deſiderari poteſt? Quod ita vitium ibi frequentatur, vt illarum plurimę perinde ac ſues cernantur pinguiſſimæ humi recumbentes. maximeq; Hebrææ, quibus iſtud vitij alijs familiaris obſeruatur. Quod vt obtineant, multis diebus dulcibus, tepidis balneis indulgent, in ijsq; diu morantes, comedunt, potant, clyſteribusq; ibi ex varijs pinguedinibus ac adipibus patatis vtütur, multa que etiam medicamenta per os aſſumunt. **G V I L A N D.** Rectè fanè videntur pro pinguefaciendis corporibus, vſum illorum balneorum, à cibo, aſſeruare. Quod Gal. in lib. 14. meth. med. his verbis docuit. Cæterum quibus totum corpus extenuatum, ijs lauari quoque poſt cibum eſt idoneum. Quod fanè etiam nobis ratio perſuadet, quando dolci illo balneo à cibo adhibito, ad cutim plurimum alimenti trahatur, atque deducatur, vt Hippoc & Gal. in lib. de Salub. dicta prodidere. **A L P I N.** Verum iſtud eſſe ſæpe experientia didici, plures etenim mulieres illorum balneorum multis diebus à cibo vſu frequentato, pingues euaiſſe vidi. Atque in hæc balnea præcipuam ego cauſam conſero, qua illiuſce calidioris cœli corpora pleraque habitum pinguem obtineunt. Cum tamen cœli ratione gracilia potius, quàm pingua eſſe debuiffent. Hincque Gal. in lib. ſeptimo, de Comp. med. ſecundum loc. dixiſſe, dulcium balneorum vſu corpora reddi effæminata. At dubium eſt, quomodo gracilia corpora eorum vſu balneorum poſſint pingueſceri, cum potius contrarium arbitrari quiſpiam meritò poſſet, quipè ab illis balneis plurimis largioribusque vacuatis ſudoribus potius corpora vacuata gracileſcere, quàm craſſeſcere deberent. Pingua enim à plurima aliqua vacuatione contabeſcere, cerrum eſt. **G V I L A N D.** Balnea, quibus mulieres eæ pro impinguefaciendis corporibus, vtuntur, tepida exiſtunt. quando calida in triplici ſint caloris differentia, etenim illorum quædam multum, & quædam parum calida ſunt, hæc tepida, atque illa calida medici appellant. Tertio ſunt alia medio modo ſe habentia, quę ſcilicet temperate calida exiſtunt. Quorum omnium balneorum Gal. in lib. 3. de ſani. tuen. facultates ac vires his proſectò uerbis prodidit:

Dulcium

cap. 14.

„

„

tex. c. 14.

cap. 4.

,, Dulcium calfactarum aquarum si media temperie sint, uis calida,
 ,, & humida est: Sin tepidiores sint, humida & frigida, quòd si iusto
 ,, calidiores fiant, calida quidem, sed non perinde humida. Ex qui-
 bus dixerim, eos, qui pingue fieri uolunt, balneo dulci tepido uti
 oportere, quali ex te audio mulieres illas uti. Cætera enim sua
 caliditate uim habente resolutoriam, uel uacuatoriam, potius ad
 gracilitatem, quàm crassitiem comparandam corporibus condu-
 cunt. ALPIN. An non præcipua causa est, quam naturales pro-
 ximam appellant, & materialem, ex qua corpora crassescunt ac pin-
 guefiunt, copia multa humiditatis? GVILAND. Facile cogno-
 scitur, cum mulieres uiris sine dubio humidiores, etiam ipsis cor-
 pora pinguiora obtineant, & crapulis, ocioq; indulgentes alijs
 sint pinguiora. Qui enim multum comedunt, atque potant, quòd
 multum pinguedinis alimentum assidue suppetat, cæteris pingui-
 res merito fiunt. Sed qualis sit hæc humiditas, ex qua corpora
 pinguescunt, atque quomodo ipsa in corpore concreseat, Gal. in
 ,, 2. lib. de temp. hisce uerbis prodidit, dicens: Quicquid in sangui-
 ,, ne pingue, leue & tenue est, id in calidioribus corporibus alimen-
 ,, tum quodam calido fit, in frigidioribus seruatur, cumq; id uenæ
 ,, extra se transmiserint, ubi in frigiditas particulas incidit, quod ge-
 ,, nus membranæ sunt, circum eas concrescit, in partibus uero natu-
 ,, ra calidioribus, cuiusmodi carnosæ sunt, à calore ipso absumitur,
 ,, ac digeritur, nisi sicubi frigiditati temperamenti etiam uita indul-
 ,, gentior accedens ipsis carnosis particulis aliquid adipis allinat.
 Causas, quibus corpora pinguiora fiunt, probè Gal. attulisse, censeo,
 etenim ad gignendam pinguedinem, ac adipem, concurrere de-
 bent alimentum pingue, leue, & tenue, atque calor remissus, uel
 frigiditas partium, in quibus adeps ac pinguedo concrescunt. Hęc
 inquam duo, alimentum, atque partium frigiditas, ad impingue-
 scenda corpora sunt necessaria. Citra pingue alimentum nulla
 pinguedo fieri potest, ideo ipsum ad id efficiendum necessario, ut
 materia concurrat. A diminuto uero calore, quod frigus vocare
 possumus, id alimentum in adipem ac pinguedinem concresci do-
 cent corpora frigidiora, quæ facilius calidis impinguescere solent.
 Ex quo Gal. dixit, corpora latioribus maioribusq; uenis præditis
 difficilius pingue fieri, quòd ea ualde calida sint, frigida siquidem
 paruis uenis gaudent, atque ab eo calore, pinguedinis, adipisq; ali-
 mentum absumitur. Et paruarum, angustarumq; uenarum cor-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

pora ob oppositum temperamētum, quippè frigidum, impinguescere quàm facillime, quoniam in his multum eiusce adest alimentum (quando parum ex eo consumatur,) quod ob frigus non dissoluitur, faciliusq; concrefcit. ALPIN. Cui mirum, mulierum Aegyptiarum corpora alimento crasso ac pingui referta, balneorum tepidorum vsu refrigerata, in balneis ad cutim deducto, & coagulato alimento, carnem ac adipem acquirere? GUILAND. Quæso omnia, quæ illæ in balneis, vt pinguescant, moliuntur, mihi nunc paucis narrare non te pigeat. Ea siquidem etiam audiffisse summæ iucundum erit.

Quæ Aegyptiæ mulieres in balneis faciunt, vt ipsarum corpora pinguescant. Cap. XVI.

ALPINS.

MULIERES Aegyptiæ multa faciunt in balneis, vt pingues euadant, quæ omnia vtramque nuper dictam pinguedinis causam respiciunt, eamq; præsertim, quæ pinguedinis alimentum suppetit: Multa siquidem agunt, è quibus multum humorem pinguem generent, ex quo multa fiat pinguedo, balneiq; calida vi ad cutim deducere ipsum student, in qua tepido balneo refrigerata concrefcant. Potant itaque ob eam causam iura multa varijs ex adipibus, & pinguedinibus parata. Bammia melochia, & Culcassia alterata, nam his viscosiora redduntur, ex quo facillè partibus adherent. In vsu familiarissimo apud multas est ius gallinarum pinguium Maluph ab ijs appellatarum, vel nigrarum arte pinguefactarum. Ipsum etenim totum ex vnica gallina confectum vnaquæque mulier potat, totamque gallinam in balneo comedit. Multa ex pauperculis facem olei sesamini, quam thaine vocant, vel oleum ex Indicis nucibus expressum, vel chinæ radicis decoctum, carne nuper dictarum gallinarum simul cum Indicæ nuce percoctâ eporant, vel oleum sesaminum, in quo fit dissoluta nux Indica, uel expressum ex pisif, fructibusque therebinti, & amygdalis dulcibus, nucibus auellanis, & pistachijs. Comedunt etiam adhuc multa, gallinas quippè arte pingues factas, nucemque Indicam in iure dissolutam, ac in massam redactam.

Sed

Sed ex omnibus pro secreto habent fingulo die, dum eunt dormitum, ad decem vulgares bulbos, pro hermodactilis à nostris pharmacopeis receptos, quos aliqui potius Colchicum esse autumant, contostos mandere, eosque pluribus diebus, quindecim scilicet & uiginti ad usque, frequentant. Ex quorum usu, quod nostris mirum uidebitur, nihil uel per aluum, uel uomitum euacuantur, minusque aliqua molestia mulieres uexantur. **G V I L A N D.** Hinc nostros falsis uti hermodactilis cognoscitur, dubiumque etiam fit, eos esse Dioschoridis Colchicum, cum per os sumpti nullam noxiam inferunt, minimeque strangulent. Nisi loci diuersitate illis collecti aliam à nostris facultatem obtineant, minimeque uenenosam. Sed hæc omittamus, atque tu reliqua dicito. **A L P I N.** Nulla alia sunt à te hæc de re audienda, quàm quæ à doctissima medica Aegyptia, publice per urbem Cayri mulieres olim artem pinguefaciendi profitente, audiui. Ex quibus omnibus aliqua fortasè ex artis medicæ principijs ad hoc negotium desumpta cognosces. **G V I L A N D.** Gratum erit hæc ex te etiam audire. **A L P I N.** Aliquæ in balneo hoc oleum epotant. Accipiunt sarcocollæ, olei sesamini an. libram mediam, Mirabolanorum chebul. xij. Citrinorum xij. omniaque probè contusa cum oleo miscent, sinuntque sic permanere, quousque in ea massa niger color cernitur, moxque colant, & reliqua sicari sinunt, oleum hoc totum in balneo unica uice calidum bibunt, reliquaque in puluerem tenuissimum redacta cum uino dum eunt dormitum, assumenda pluribus diebus exhibent. Aliud, quod eodem modo faciunt. Accipiunt pisa, amygdalarum dulcium, pulpæ nucû auellanarum, pistachiorum an. dra. 6. fructuum terebinthi, pulpæ nucis Indicæ an. dra. 3. omnia simul contundunt, ab ipsisque oleum exprimunt. Quod quatuor uicibus in balneo bibunt, & quæ remanent ab expressione, quatuor iisdem diebus euntes dormitum deuorant. Aliud. Accipiunt gallinam nigram probè pinguem ac carnosam, in cuius ventrem iniiciunt auellanarum contusarum, amygdal. dulc. pistachiorum pinecollorum, pisorum an. dra. 3. quam hoc pacto paratam in aqua concoquunt ipsamque percoctam unica die in balneo mulier una totam comedit, eiusque ius, in quo etiam sarcocolla ebulliuit, absorbet, pluribusque diebus hoc mulier pinguefenda facit. Eodem ferè modo aliam concoctam gallinam eandem comedunt, & eius ius bibunt. Sed prius tritici mundi in aqua cum dria smagar-

buntia

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

buntia una decocti libram unam comedenda, exhibent, Quod cum ipsa comederit, ab ipsis decapitatur, & coquitur, tota q; in balneo comeditur, & ius totū bibitur. Idem faciunt alię, sed alio modo gallinam coquendam præparant, nam pisa, & triticū ad libram semis in aqua decoctum gallinę comedendum exhibent, quod ubi totum comederit, decapitatam decoquunt, solamque comedunt, eiusq; ius bibunt in illa die quinquiesq; hoc illę faciunt solent. Alię ijs non contentę, addunt vsum variorum clysteriorum, quibus in balneo non bis vnica die, sed ter quaterque utuntur. huos alię sola pinguedine vrsi præparant, alię hoc clystere vti solent. Accipientes pinguedinis vrsi dra. 3. olei sris, Idest sesamini dra. 3. furfurum triticearū man. ij, quas furfures in aquę calidę per ali quod temporis infundunt, à quibus mucilago exprimitur, qua adipi oleoque permista clysterem faciunt. Ex his, quibus extra balneum vtuntur, hæc à multis faciunt solent. Siquidem ante prandium exhibent quasdam pilullas ita paratas. Accipe mirabal. Indorum puluerizatorum dra. 1. iucubarum ab ossibus mundatarum, dra. 3. ex quibus vna commistis fiunt pilullę. Alię confuefcunt singulis diebus per plures dies, vbi eunt dormitum, deuorare quinque mirabolanos Indos, ad vsque etiam septem. Vel alię eorundem prius intra pulpam vnus batech, per noctem vntiam singulis diebus ante prandium deuorant. Alię etiam dum eunt dormitum singula die sumunt mirabol. citrinorum puluerizatorum vntiam, mistam cum fece olei sesamini atque saccharo candido. Alię sumunt gummi draganthi vntiam semis, quod infundūt in modico aquę per horas duodecim, cui admiscunt sacch. candidi tantundem, atque vbi dormitum eunt, deuorant, pluribusque diebus faciunt. Aliquę armonicaco vtuntur pluribus diebus, eius drag semis affumentes. Demum aliquę in balneo nouem diebus sumunt fellis vaccini chirat in aqua cala dissoluti. Nonnullę ex nobilibus vtuntur in balneo decocto radicis chinę, nuçę Indicę, atque colcafię radice alterato, viginti diebus, & plus, ex quo auxilij genere plures vidi emaciatas mulieres pingues euasisse, præfertimque parato in pingui gallinarum iure. Pauperculę multis diebus simplicem aquam, in qua per noctem infusa fuerit seminum fenu Gręci, atque zizib Cretici semuncia, cum eunt dormitum potant, prius fenu Græcum, & zizib comedentes. Hęc ex Aegyptia medica illa muliere, quę pinguefaciendi artem publicę per vrbem

bem profitebatur olim audieram.

*De dulcium balneorum pro sanitate corporum apud
Aegyptios usu. Cap. XVII.*

G V I L A N D I N V S .

A B E O tibi gratiam, qui ad pinguefacienda mulierum corpora secreta mihi etiam communicare volueris, quæ neque profus nobis fore inutilia spero, nam multa materiam, ex qua pinguedo fit, respiciunt, & dulcium balneorum tepidorum vsus, adiuuat attractionem illiusce alimenti pinguis ad cutim, in qua refrigerata facillè toto illo pingui alimento concrefcente, pinguedo fit. At tempus est, vt tu eorundem balneorum vsum nõ ad corporum ornatum, sed magis ad sanitatem apud eos gentes vtilem etiam narres. Scio etenim illos populos plurimum illorum balneorum habere vsu, tum ad ipsorum tuendam, tum ad vitiatam corrigendam, atque denuo restituendam sanitatem, proinde de vsu illo te in primis loqui, quo se à morbis præseruant, desidero. **A L P I N.** Vfus illorum balneorum maximus ibi seruat ad eos, qui ex itinere inflammantur, ipsorumq; cutis arefcit, ac constipantur meatus. his siquidem vtentes, refrigerantur, atque humectantur. Quando talis sit illorum temperies, Galeno in tertio, de sanit. tuend. docente, vt refrigerent ac humectent, corporaq; illorum distantur, ijs etenim ita affectis mirum in modum ea balnea conducunt. Quod in multis sæpissimè cernitur, qui ab itineribus calidorum locorum, arenosorumque, in quibus nihil est, quo ab vrente Sole illi defendantur, inflammati atque exusti illis tepidis balneis utuntur. At non solum ab externa causa inflammatis exustisq; corporibus usus illorum balneorum magnopere conducit, sed omnibus quoque ex iecore immodicè calido ita affectis. Qua de causa sæpissimè corpora immodicè calida, ac exusta ea ingrediuntur, atque ipsis lauantur. Omnes etiam, qui ex quacunque causa in meatuum cutis obstructionem inciderunt libere ijs utuntur, calidis, qui ex frigiditate, tepidis, qui ex ustione, & siccitate id passi sunt. Multi uero ijs balneis utuntur uacuationis gratia, quando ipsorum corpora plurimo sanguine redundant, ita
vt ab

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ut ab ea plenitudine morbus aliquis oriri possit. Trifariam itaq; illi plenitudini ipsorum corporum prouidere balneorum vsu assolent, si quidem alij in ijs sudando, alij vomendo, alijq; perfrictionibus ad vniuersas corporis partes adhibitis plenitudinem tollere conantur, & alij etiam omnibus ijs tribus modis vacuantur. Horum plerique semel in mense ijs vacuationibus vtuntur, alijq; non pauci bis saltem. Sunt qui singula hebdomada id facere studeant.

G V I L A N. Quam tutò illi has omnes vacuationes in balneo exercere queant, non intelligo. quanquam rectè nouerim, quam utilis sit vomitio multis facilè vomentibus, maximeq; biliosis atque per æstatem, quando hac vacuatione stomachus ab excrementis multis mundet. Multos etenim noui à podagra, renumq; calculis vexatos, vomituum crebro vsu magnopere iuuatos, eodemq; modo, & exudatione atque frictione vario tempore vsitatis idem multis contigisse. Sed quam inquam tutò eodem tempore simul halitus resolutionem, exudationemq;, atque vomitum quispiam possit perferre, non rectè intelligo. Etenim naturam à multiplici illa vacuatione haud leuem iacturam subire, stomachiq; præsertim calorem natium, eiusq; omnes functiones in deterius abire posse dubitarim. Stomachi naturalis calor in ambiente calidior multum exolui ex Hippoc. colligitur, qui dixit in aphorismis: Hyeme ventres esse calidissimos, & æstate frigidissimos. Neque immeritò, cum multus ambientis calor naturalem calorem dissipet ac resoluat. Corporaq; in summè calido cœlo degentia continuis vacuationibus subijciuntur, ex quo mirum haud est, si multis, atque magnis non egeant vacuationibus, vel potius eas non rectè perferant. Hincq; doctissimus senex Hippocrat. sub canem, & ante canem fugiendas à medicis vacuationes insignes prodidit, hac eademq; ratione, quòd puerorum corpora præ multo calore habeant vnde vacuentur, magnis uacuationibus inepta esse Gal. pluribus in locis statuit. Cui igitur dubium erit, stomachum in balneo ab illis multis vacuationibus lædi oportere, atque exinde admodum imbecillum ad concoquendum euadere, eiusque calorem tum à calore balnei ipsum foras euocante, tum ab halitus resolutione, exudatione, vomitione, admodum pati? ex qua illiusce membri labefactione quamplurimos Aegyptiorum ijs vacuationibus sæpe indulgentibus, ad concoquendum ventriculum ineptum habuisse, atque crebrius, familiariusq; eiusce membri cruditatibus

tatibus acidis vexari minimè miror, & si non hanc solam causam illiusce membri susceptæ imbecillitatis esse certo sciam, siquidem à venere immoderata, ciborumq; refrigerantium atque aquæ crudæ in potu usu, etiam stomachum multis lædi ex te ipso audierim.

ALPIN. Vomere nihilominus in balneo humido homines facilius posse, cum id stomachum relaxet, ad motumq; accommodatiorem reddat, nemo sanè contendet. Hacq; vomitione homines à multis morbis defendi, vel præcaueri posse itidem sæpius à multis comprobatum est. Illo vero crebrius frequentato homines ventriculo imbecillitatem aliquam comparare verissimum est, quando huiuscemodi membrum ex validioribus crebrioribusque his motionibus, fieri non potest, ne modo aliquo laxetur debiliteturq;. Posse vero aliquando eodem tempore simul hominè in balneo multiplices illas innoxie ferre vacuationes, experientiæ repugnare non videtur. Quando, & naturam id sæpe in multis ægrotis fecisse obseruatum sit, ex quo non videtur omnino à ratione alienum, medicum, qui omnimode naturam semper imitari debet, quiq; hinc eius imitator à Galeno in aphorismorum Hippoc. Comm. vocatus est, itidem in homine aliquando multiplici simul eodem tempore vti posse vacuatione. GUILAND. Verum dicis, nam & Hippoc. in multis ægrotis id planè se obseruasse in libris epidemicis memoriæ prodidit. Etenim in primo lib. de Me-

com.3.

cō.3.tex.3

ac exudatione contentis, & aliquibus sola exudatione, & frictione totius corporis. Plerique vero, quibus non est difficile vomere priusquam sudent, & fricentur, copiosa excitata vomitione, in primis stomachum à cruditatibus multis, atque etiam alijs humoribus vexatum exonerant. Vt vero quisque vomat, ad decem vsq; libras aquæ, in qua glycirizæ radix, seminaq; fœniculi sint percocta, epotat, cum qua euomunt multa, & quam facillè. Sed illi tamen ea multum iuuantur, quique, & facillè vomunt, atque stomachum multis excrementis repletum habent. Difficiliter vero vomentibus, quibusque stomachus minimè copia excrementorum redundat, neque tutus est, neque vt'lis, siquidem qui difficiliter vomunt, non mediocre periculum subeunt, ne vena aliqua pectoris rumpatur, & visus oblædatur, non minusq; fauces, columella, & gula inflammentur. Qui etiam duro stomacho constant, minimèq; excrementis multis redundante, vomitus ipsum laxiorem facit, labefactat, aptumq; facit ad recipiendam excrementorum quancunque redundantiã. Neminem siquidem latet, partes imbecilliores factas facilius sibiipsis mandata excrementa à robustioribus partibus suscipere, neque fluxionibus obsistere possunt. Quamobrem ijs neque tutum, neque vtilem esse vomitum puto.

G V I L A N D. Omnia veris medicinæ principijs planè respondere videntur, at de exudatione, & frictione, qua ipsi ita familiariter in balneis ijs vacationis, atque partium roborationis causa vtuntur, velim aliquantulum agas.

A L P I N. De exudatione haud multa sunt dicenda, cum nullis ij medicamentis sudores prouocare soleant, sed solo calido balnei aere. Quo quisque vtens, large, & facillè sudat. De frictionum autem vsu prolixior sermo futurus est, tum quoniam illi in ijs peragendis magno studio vtuntur, tum quòd sunt omnibus admodum familiares, proinde de ijs nunc prolixius loquar, quando de exudatione apud eos frequentata illud tãtum dixisse sat erit, quod illi postquam vomuerint, exudant: tempus autem exudationis, apud varios varie obseruatur, etenim aliqui horæ spacio, & alij binis atque ternis etiam horis sudare solèt, nunc vero de frictionibus sermonem facere incipio.

G V I L A N D.
Rectè facies.

*De frictionibus, quibus Aegyptij in balneis
utuntur. Cap. XVIII.*

ALPINS.

VSvs frictionum in balneis apud Aegyptios ita est familiaris, vt nemo ex balneo non fricatus abeat. Eas vero exercentes, hominem in primis per horam ferè in calido balneo commoratum, qui vomuerit, vel saltem exudauerit, in folio sedere iubent, ac sedentis omnes partes corporis manibus varijs modis pertractant, atque exercent. In primisq; à pedibus incipientes, eos antrorsum, retrorsum, sinistrorsumq; mouët, & mox crura, & coxendices vndequaue ter quaterque: postea ad manus exercendas pertranseunt, quas itidem eodem modo mouentes, ac manibus flectentes exercent, sigillatim vero singulos manuum digitos, & mox cubitos, atque ab his humeros, & scapulas, ab hisq; collum primo, caput secundo, tertioq; pectus atque dorsum, ut vndequaue flectatur student. Qua singularum partium motione finita, quam singulis ter, & quater fieri contendunt, hominem supinum humi decumbere, atque hic distendi supra pauimentũ, (quod omnes camerae habent ex lapillis marmoreis perbelle paratum,) iubent, corpusq; vniuersum molliter fricare deorsum versus à pedibus incipiunt, in primis anteriorem vniuersi corporis faciẽ, molliter per singulas partes perfricantes. In hac vero uniuersali frictione tribus frictionum generibus utuntur. Prima etenim, quam moliuntur est mollis, & mediocris. Secunda mediocris ac multa. Tertia est dura, & mediocris. In perfricanda uero tota anteriori corporis facie, à pedibus, ut dictũ est, exordiuntur, ipsorumq; omnes musculos per rectum, siue per ipsorum longitudinem, manibus superne deorsum dimotis, ab articulo ad articulum pertractant, quod illi tanta concinnitate, & peritia perficiunt, ut non fricatum nullum articulum relinquunt. In primis itaque anterioris faciei pedum omnes musculos mediocriter, ac molliter volis manuum fricant, simulq; etiam omnes articulos, & postea musculos, malleolorum, tibiarum, poplitum, ac coxendicum, molliter, ac mediocriter fricant, & mox manuum, cubitorum, humerorum, & scapularum, & post hos vultus, colli, pectoris, uentrisq; interioris
idem

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

idem per omnes musculos præstant. Finita hac in postica corporis parte frictione, corpus in oppositum, uel contrarium mutant, ut posterior pars rectè fricetur, quam non secus, quàm anteriorem perfricant. Atque hæc prima est frictionum differentia, quam primo in toto corpore exercent, quæ ut dictum est, est mollis, & mediocris, quum uolis manuum plerique operentur, & nonnullis inunctis oleo sesamino. Post hanc, paulo post secundam faciunt, quæ inter mollem, & duram media, atque multa existit, nam fit in nuper dictis omnibus corporis partibus prolixius, & durius, quam panno lineo crudo omnes exercere solent. Tertia, quæ postremo fit, aspera, præduraque est, atque mediocris, hancq; panno aspero ex caprina lana parato præstant. His tribus frictionum differentijs absolutis, corpus uniuersum à planta pedis usque ad verticem capitis communi sapone illi emplastrant, & deinde calido dulci balneo cutim lauant, atque ab ea immunditias abstergunt. A lotioneq; pudenda pilis nudant emplastro casum illorum subitaneum præstante. Demum pedes per horam emplastrant massa quadam ex puluere archenda, & aqua communi parata. Puluis hic fit ex folijs ligustri Aegyptij, Alcanna, & elhane ab ijs uocati. Hæc pasta mirè humidis, & siccantibus pedibus iuuat, nam valenter siccant, adstringit, ac roborat, ita ut multò adiuumento fit ijs, qui pedes imbecillos habent. Colore etiam aureo eos exornat. Populares etenim mulieres consuetudine sibi manuum, pedumq; unguis eo colore tingunt. GVILAND. Usus harum frictionum in illis balneis optimis medicinæ conseruatricis principijs rectè respondere cognoscitur, quando & Gal. in 2. lib. de sanitate tuenda dixerit: Frictio vim habet soluendi, ligandi, carnem augendi, minuendi. Nempe dura ligandi, mollis soluendi, multa minuendi, mediocris carnem augendi. Atq; ut audio pleraque Aegyptiorum corpora, multo sanguine exuperant, quibus tum balnea, tum frictions illas posse conducere arbitror, quod ijs ipsorum plenitudo tollatur, exindeq; corporis oborta grauitas, lassitudinesque nõ minus, ipsisq; interim deperdita appetentia robur, quàm facile comparatur. Etenim in balneo primo calido, & humido corpora per insensibilem transpirationem, atq; sudorem tenuioribus succis vacuantur, moxq; contentos in musculis, articulisq; motione, & frictionibus mollibus humores resoluunt. Prima uero, quam in balneo tentant, frictio, quæ mollis est, cutem aperit, atque laxat, in

xat, in qua multus sanguis ex vniuerso corpore trahitur, ex qua fric-
 tione mediocriter vfa is parum resoluitur, caroq; ab eo gignitur.
 Vfusq; ob id huius frictionis apud mulieres, vt in pinguefcant, ibi
 est affectatiffimus, ea siquidem de causa molli à cibo frictione hæ-
 vtuntur; vt ex ea attractum alimentum non dissoluatur, sed in car-
 nem, vel adipem vertatur. Secunda frictio, quæ mollis est medio-
 criter, atque multa, multum attracti sanguinis resoluit, & euacuat,
 cutaneosq; multo plus meatus aperit, & laxat, ex qua corpore mul-
 tum tum vacuato, tum laxato, tertiam frictionem, duram, medio-
 criter moliuntur, ad sistendam resolutionem ac vacationem, atq;
 ad cutim densandam atque firmandam. Duro etenim asperoq;
 panno ex caprina lana cõtexto, cutem parum vel mediocriter om-
 nium corporis partium fricant. Apparet itaque illarum frictio-
 num vsum non esse pro vacuandis corporibus omnino spernen-
 dum. Ceterum hinc non leuis oriri difficultas videbitur, quando
 non equè illas frictiones omnibus corporibus, pro qualibet tollen-
 da humorum plenitudine, conducere posse non immeritò sit suspi-
 candum: Siquidem humores calidi atque tenues, suaptè natura, &
 quàm faciliè per cutim uacuari queût, frigidi uero ac crassi nequa-
 quam, quod Gal. in lib. 3. epid. his uerbis docuit, dicens: Sepe
 enim dictum iam est, ut humores corporis calidiores tenuioresq;
 paratissimi sint ad excretionem: Crudis uero & crassis, aut per ab-
 scessum aut per sympepsim, idest concoctionem natura medeatur.
 Ex quibus frigidis humoribus atque crassis corporibus exuperan-
 tibus pessimè has frictiones posse conducere arbitror, quando ob
 crassitiem per tenues corporis meatus illis permeatio non sit com-
 moda, veluti ijs quæ tenuioribus calidioribusq; abundant multi fo-
 re adiuuenti has affirmare possumus. ALPIN. Quanquam eam
 ob causam multi crassis, frigidisq; humoribus exuperantes mirum
 in modum ab ijs frictionibus lædantur, multosq; ego hac causa in
 difficiles viscerum obstructiones incidisse obseruauerim, & alios in
 putridas febres, nihilominus uomitibus copiosioribus, ut Aegy-
 ptij priusquam fricentur, facere consuefcunt, stomacho à crudita-
 tibus probè purgato, illos innoxie ac tutò fricari eo modo posse
 dicerem. GVILAN. Cum, te affirmante, pleraq; illorum corpora, sto-
 machum ex superius à nobis cognitis causis imbecillum atque in-
 firmum obtineant, crebrioribusq;, cruditatibus vexentur, non mi-
 nusq; exinde continuè ea corpora hypocondria habeant aliqui-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bus cruditatibus, ac flatibus repleta, nō uideo, eos tutò fricari posse, etiamsi copiosius in balneo prius uomant, vnica etenim die in multis multa redundantia excrementa, posse vomitu expelli non cogito, quamobrem cogito illas frictiones multis multarum obstructionum occasionem esse posse, vt ex Gal. lib. 4. de sanit. tuen. & 8. meth. med. proditum est. Auerrhoesq; acriter Galenum, in lib. de sanit. tuend. docentem febres ex cruditatibus ortas frictionibus curari debere, damnat, quòd corpora illa perfricata, quin in obstructiones incidant, minime effugere possint. Cautè itaque vsus ille vacuandi corpora per frictiones tractandus erit. Sed nunc tempus est, vt ad quos morbos tollèdos ijs vtantur balneis, narres, quando iam satis superq; de his frictionibus à nobis dictum sit, non desunt rationes multæ vtriq; parti fauentes, quibus earum vsus suaderi, & dissuaderi poterit, quod nostrum non est in præsentia contemplari. Sequere itaque reliqua de vsu balneorum in curatione multorum morborum enarrare.

De balneorum apud Aegyptios vsu ad varios morbos persanandos. Cap. XIX.

A L P I N V S.

BALNEIS illis ex aqua dulci paratis non secus quam antiqui utebantur, Aegyptij nostri temporis ad varios tollendos morbos vti solent: nam ijs interim humorum minuentes eo modo, quo dictum est, plenitudinem, corpora à multis morbis ex plenitudine ortis subleuant: interim, cutis meatus adstrictos, atque ex calore, vel frigore, vel siccitate conuenientes aperientes, multas febres exinde genitas sanant. Multis etiam morbis ex sola sicca & calida temperie, vel ex sanguine, vel bili acutiori, vel ab exusto humore obortis, opem præstant. Multasq; tum internas tum externas inflammationes persoluunt. Etenim balnea illa, vbi volunt, vacuant humorum exuperantiam, cutis meatus laxant, aperiuntq; & inflammatas partes aliquando refrigerant, ac siccitas humectant, carnemq; nō minus à cibo vtenes generant, atque ob id gracilioribus vtilis existunt. GUILAND. Pro quibus autem particularibus morbis, ijs Aegyptij vti soleant, scire

scire cupio. ALPIN. Vsum illorum exercent ad febres ephimeras omnes ex caliditate, frigoreq; nec minus ex siccitate obortas, atque etiam ad putridas, quæ ex copia sanguinis, bilis amaræ, atque exustæ oriuntur, ad hæcticas quoque, & ad omnes inflammationes, melancholicas, variasq; cutis defædationes, & ad luem veneream, ad suppressasq; menstruas purgationes, atque etiam ad earundem immoderatos fluxus, ad ophthalmias, hemorrhoidum dolores, & vri næ suppressionem. GVLAND. Mirum non est, si balneorum ille vsus, vel illorū morborum causis, vel ipsis morbis, dum rectè omnia comparentur, eos prodere possit effectus, in febribus ferè omnibus balnea ex dulci aqua parata vsus vsque in antiquis temporibus apud omnes præcipuos medicos, habuere, neque immeritò, cum ea tali sint temperie ac facultate prædita, qua calfaciunt, humectant, refrigerant, siccant, euacuantes per poros cutis. Gal. enim in 3. lib. de sanit. tuen. de ijs dixit: Dulcium calfactarū aquarum, si media temperie sint, uis calida, & humida est: sin tepidiores sint, humida, & frigida: quod si iusto calidiores fiant, calida quidem, sed non perinde humida. Ex quibus dignoscitur illorum balneorum usum febribus, atq; inflammationibus etiam esse utilissimum. Siquidem omnes febres in hoc conueniunt, quod in calore, & siccitate consistunt, siue ipsarum essentia ignea existit, quam corrigere ac delere possunt tepida dulcia balnea, quippè quæ refrigerant atque humectant, ex quo omnibus febribus causis coniunctis carentibus ipsa ualde conducere uidentur, atque etiam alijs simul causas habentibus quales putridæ existunt, quæ pro causis, exuperantiam uariorum humorum putridorum, atque uasorum obstructions habent. In ijs etenim & si februm ratione balnea conueniant, non tamen in principijs ipsarum, quādo prius febrū causæ sint auferendæ, quæ ferè contrarijs medicamentis auferuntur. In Ephemeris uero febribus causis carentibus statim in principijs homines in balnea tepida ducunt, ueluti eos quibus una cum febre quæpiam etiā causa adest, qualis obstructio cutis meatuum existit, uel meatus ijdem ex siccitate constipati, in eadem balnea moderatè calida in primis ducunt, & mox in tepida, illis etenim conueniunt calida, quia apperunt obstructions, quibus sublatis, mox tepida conueniunt, & ijs quibus cutis ex siccitate constipata remansit, tepida maximè conueniunt, quæ refrigerando atque humectando tum causam, tum morbum respiciant. Quod Gal. in lib.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

8. meth. cap. 3. docuit, ijs verbis: Quippè in prima accessione incli-
nante ducendi in balneo omnes sunt: tum pinguius simul ac mol-
liter fricandi, ij quidem qui ex aliquo, quod cutim adstrinxit, labo-
rant, sicut dictum est. Qui vero ex siccitate, fricandi quidem & ipsi,
sed parcius, lauandi autem uberius. Qualia uero illa sint, quæ ad
hecticas febres atque ad putridas, ex te nunc scire cupio. **A L P I N.**
Vfus eorum balneorum apud eos non unus obseruatur, sed multi-
plex, quando alij balneo utantur tepido, & alij frigido. eo profecto
modo, quo Gal. hecticos lauandos docere in lib. 10. meth. me-
de. uidetur, attamen illis non ualde frigidis utuntur. Tepidum bal-
neum, quo utuntur, alterant lactuca, uiolis, loto Aegyptio scilicet
nenuphare, endiuiâ, funco, hordeo, coriandro, solatro, malua, folijs
uitium, papauere, alijsq; refrigerandi, & humectandi facultate præ-
ditis. Hi uero obseruantes ex his febrilem calorem hecticorum
nihil diminui, ad frigidum balneum accedunt, sensim ac sensim ad
frigiditatem per tepiditatis gradus ascendentes, à tepido, siquidem
ad minus tepidum, & ab eo ad frigidum, & postea ad magis frigi-
dum ascendentes, corporaq; tandem tota subito in aquam frigidam
inijciunt, ut æque simul omnes partes corporis alterentur. In putri-
dis etiam febribus, apud illos usus balneorum est frequentissimus,
eo etenim in omnibus tum continuis, exceptis pestilentibus, tum
intermittentibus familiarissimè utuntur, non tamen in principijs,
sed quando febres statum adeptæ sunt, uel declinare cæperint. In
his etenim calidis balneis singulis diebus ante cibum ægrotos im-
mergunt, eosq; ibi per horam morari iubent. **GVILAND.** Corpora
cruditatibus scatentia balneis uti non debere Gal. pluribus in lo-
cis docuit, præsertimq; in lib. 10. meth. med. quando ex balneo cru-
ditates funduntur, ac liquantur, atque facillè in uiscera fluere pos-
sunt, præsertimq; si aliqua sint imbecilla. Gal. etenim in balneis tria
fore obseruanda præcepit, nempe ne qui balneantur aliquo pacto
horreant, secundo, ne ullum uiscus imbecillum habeant, demumq;
ne multitudo crudorum humorum in primis uenis adsit: Quæ ab
ipso in lib. ij. meth. med. hisce uerbis docentur: Tribus enim his in
balneo, quod in quacunque febre adhibebis, intentus sis oportet:
uni quod citra horrorem sit administratum: Secundo, quod
nullum primæ notæ uiscus sit imbecillum: Tertio, quod multitu-
do crudorum humorum in primis uenis non contineatur. Horror
namque (ut prius dictum est) non solum intendere eam præsen-
tem

tem febrem potest, sed cum non fuit, eam interim excitare: Partes
 uero imbecillæ, liquatos iam humores magis recipiunt: quam an-
 te quàm liquarētur: Crudorum uero humorum copia in totū cor-
 pus digeritur. Horum si nihil obftet, ex balneis duo hæc ægro
 compendio accedant, & quod redundantia humorum aliquid
 vacuabitur, & quod multum febrilis calor transpirabit. Quam-
 obrem ex his colligitur, quomodo febricitantes balneis uti de-
 beant, ut ipsi utilitatem afferant; ex quibus non video, quam-
 obrem Aegyptijs corporibus, tãtopre balnea conducere queant,
 quando alias ex te audierim illorum corpora ferè continuò in pri-
 mis venis multas cruditates habere ALPIN. Verum est, at quis
 est putrida febre correptus, cuius nunquam ad vigorem vel decre-
 mentum etiam febris, venæ mesenterij cruditatibus minime reple-
 tæ sint? idcirco illo tẽpore balnea neutiquã tuta esse, assero. sed ubi
 illæ cruditates consumptæ sunt; qua ratione neq; in principio ac-
 cessionis, neq; in incremento, quãdo neq; cutis meatus peruij facti
 sunt, neq; excrementa digesta, Gal. ægrotantes balneis uti debere
 meminit in lib. 2. meth. ita dicens. Quo rationabilius nec in febrili
 significationis principio, nec incremento quisquam ægrotantẽ
 lauit: quippe densata est hoc tempore, coarctataq; & cutis ipsa, &
 quæ sub hac habetur, carnea substantia. At in febris inclinatione
 incipiente, aut iam progressa, & nos sæpe, & alij medici nonnulli
 multos sæpenumero ægrotos lauantes, non parum his contuli-
 mus. Quare cum Aegyptijs quoq; ægrotantibus in primis duo-
 bus morbi temporibus, quippe in principio & augmẽto, primarũ
 venarum cruditates, quibus & ipsi exuperãt, planè digerãtur, mea-
 rusq; cutis, & carnis substantiæ aperiantur, balnea importuna, & no-
 xia esse videntur, in alijs vero tẽporibus ipsa utilissima existũt, præ-
 fertimq; corporibus calidioribus, calidioribusq; febribus corre-
 ptis, quibus vsus illorum balneorum familiarior, ac magis pecu-
 liaris ibi obseruatur. Etenim quanquã his balneis omnes indiscri-
 minatim febricitantes utantur, tamen corpora biliosa, atq; adust-
 a, quæ acrioribus excrementis abundant, igneis febribus correpta
 magis in familiari vsu illa habent. Neque id iniuria, cum si ea tẽpe-
 rati adhibeantur, non modo fuliginosorũ excrementorum acrimo-
 nia, verum etiam totius massæ sanguinis, hepatisque præsertim fer-
 uorem ac acutiẽm compefcant, euacuent, & humectent, cutimq;ue
 laxent. Quare in biliosis febribus, atque adustis illorum balneo-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tum ibi iure merito est frequentissimus vsus. Corporaque illa in
 primis in aerem temperate calidum paululum versari sinunt, in
 quo exudant, atque cutanei meatus laxantur, mox oleo uiolaceo
 uel nenupharino ab eis inunguntur: & tertio in aquam tepesca-
 ctam mergunt, sinuntque ibi tantisper morari, quousque aqua bal-
 nei omnem calorem amiserit, frigidamque redditam ægri amplius
 innoxie ferre non possunt: qui è balneo educti linteis absterguntur,
 atque exsiccantur, in lectuloque positi aliquantisper dormiunt,
 mox cibo reficiuntur. in intermittentibus febribus, diebus tantum,
 quibus ægri febre non tentantur, in balneum ducuntur, speciatim-
 que in febribus amphimerinis, duplicibusque spurijis tertianis,
 quartanis, in iis etenim tempore accessionum à balneis abstinent,
 in tertianis uero exquisitis, vel multum ad ipsarum naturam acce-
 dentibus, quotidie balneo utuntur, atque aliquando bis & ter, in
 corporibus graciliori ac squalidiori habitu, temperamentoque
 exusto præditis, quotidie frequentant, neque mirum cum Gal. de
 his in primo libro ad Glauc. tertianarum febrium curationem do-

cap. 7.

,, cens, dixerit: Balnea uero calida ex aqua potabili profunt tū quia
 ,, aliquid bilis educunt, tum etiam, quia sua qualitate plurimum
 ,, iuuant: nam huiusmodi omnia balnea humectant, ac potentia
 ,, refrigerant, atque hæc obiter de usu balneorum in putridis febr-
 bus diximus, quibus illi nil minus familiariter utuntur ad plures
 alios morbos, nēpe ad oculorum inflammationes: nec ad oculos mo-
 do ipsos, sed ad uniuersum corpus, ut corpora exsiccant, atque
 contemperent. Sunt aliqui, qui pluribus diebus in balneis illis
 exudantes, atque hepatis flammæam quietatem ijs contemperan-
 tes, à Gallica lue sanari arbitrantur, qui quanto in errore sint, po-
 stea cognoscunt, qui intermissa uictus sobrietate, & usu balneo-
 rum, quibus ipsorum corpora inaniebantur, ac siccabantur,
 rursus eodem morbo ægrotant, iisdemque symptomatis galli-
 cis consistantur. Sed quid dicemus de melancholicis, qui his
 tepidis balneis tum in uniuersum corpus, tum præcipue supra ca-
 pitis futuram coronalem stillantibus perfectè sanantur, de
 his satis. Ac si placet hoc tandem sermone diem claudamus. Cra-
 stina die polliceor me tibi viro doctissimo omnia tum simplicia, tū
 composita medicamenta, quæ apud eos in frequenti usu existunt
 narraturum. Quorum historicam non minus, quam cæteræ hucus-
 que à nobis traditæ, utilitati, & uoluptati fore iudicio sinera igitur

tur

in hodierno sermone imponamus. GUILANDINVS. Satis loquendo ambo defessi sumus, ut nunc consultius sit, paululum quiescere. Libentissime te cras mane expectabo, ut medicamenta, ab ea gente visitata ex te etiam audire queam. Vale.

FINIS LIBRI TERTII.

